

VSEŽIVLJENJSKO UČENJE

od Socratesa in Leonarda ... do programa Vseživljenjsko učenje

Izobraževanje in kultura

Izdal: CMEPIUS, Center RS za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja
Uredile: Maja Mihelič Debeljak, Neža Pajnič, Tanja Taštanoska
Avtorji: sodelavke in sodelavci CMEPIUS
Lektoriranje: Petra Tomše
Oblikovanje: Studio 22
Tisk: JB Graph
Ljubljana, december 2006

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

374.7(4)

OD Socratesa in Leonarda, --- do programa Vseživljenjsko učenje
/ [avtorji sodelavke in sodelavci CMEPIUS ; uredile Maja Mihelič
Debeljak, Neža Pajnič, Tanja Taštanoska]. - Ljubljana : CMEPIUS,
Center RS za mobilnost in evropske programe izobraževanja in
usposabljanja, 2006

ISBN-10 961-6628-02-X

ISBN-13 978-961-6628-02-0

1. Mihelič Debeljak, Maja
230237952

"Ta publikacija je natisnjena s pomočjo sredstev Evropske Skupnosti in Ministrstva RS za šolstvo in šport.
Vsebina te publikacije ne izraža stališč Evropske Skupnosti oziroma Ministrstva in ju v ničemer ne zavezuje".

VSEŽIVLJENJSKO UČENJE

Izobraževanje in kultura

Spoštovane bralke

in bralci, dragi prijatelji!

S publikacijo, ki je pred Vami, Vas bomo z mislimi, uprtimi v prihodnost, popeljali na sprehod skozi preteklost. Ko je nastala Služba za programe EU, še nismo prav dobro vedeli, kaj nas čaka. Čutili smo le, da je pred nami veliko odprtih vprašanj in neznanega. Skupaj z Vami smo težave in strah spremenili v izzive, zavihali rokave, se postavili na noge tudi kot samostojni javni zavod – nacionalni Center za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja (v nadaljevanju CMEPIUS ali Center) in pogumno zakorakali v evropski prostor.

Naš moto »Vezi brez meja« smo skupaj s poslanstvom »S pomočjo mednarodnih programov odpiramo vrata izkušnjam« dosledno uresničevali. Ni se bilo vedno lahko prebiti skozi kupe navodil in predpisov in hkrati prijazno pojasnjevati, kaj ti programi ponujajo ter omogočajo. Učili smo se skupaj. Kar nekaj zgodovinskih trenutkov je za nami. V letu 1999 smo prvi v Sloveniji začeli z izvajanjem programov Evropske unije s področja izobraževanja in usposabljanja. Resnično pa smo zaživel z drugo generacijo programov Socrates II in Leonardo da Vinci II, ki so se začeli ob prelomu tisočletja in se zaključujejo z letom 2006. V tem obdobju smo dozoreli in leta 2004 pripravljeni pričakali vstop Slovenije v Evropsko unijo.

Čas za aktivno skupno življenje »pod zvezdami Evrope« smo, kot kažejo doseženi rezultati, dobro izrabili. Tega nam ne povedo samo številke, ampak tudi zadovoljni obrazi v razredih, predavalnicah in podjetjih. Od začetnih manj kot 2 milijona evrov imamo v Sloveniji za izvajanje programov ob zaključku programskega obdobja na razpolago že skoraj 5 milijonov evrov letno, ki jih v celoti razdelimo končnim uporabnikom. Skupaj smo tako v programskem obdobju (2000–2006) končnim uporabnikom razdelili nekaj manj kot 23 milijonov evrov. V aktivnostih je bilo v tem času udeleženih na primer že več kot 400 šol in vrtcev in

več kot 3000 Erasmus študentov, o čemer boste več izvedeli na naslednjih straneh.

Programi Skupnosti s področja izobraževanja in usposabljanja, ki jih kot slovenska nacionalna agencija izvajamo na CMEPIUS-u, omogočajo izobraževanje, zbližujejo izobraževalce in slušatelje na različnih nivojih, povezujejo šole in druge izobraževalne institucije, razvijajo inovativna partnerstva v poklicnem izobraževanju in usposabljanju, povezujejo skupine mladih in skupine prostovoljcev ter podpirajo skupne projekte in raziskovalne dejavnosti. Znotraj vsake aktivnosti pa je še prav posebna pozornost namenjena tistim skupinam, ki so tako drugačne, da v rednem sistemu ne dosegaajo pričakovanih rezultatov in potrebujejo dodatne spodbude.

V zadnjih šestih letih smo znanje in izkušnje pridobivali v izmenjavah in s projektnim delom v okviru akcij Erasmus, Comenius, Grundtvig, Lingua, Minerva in Arion programa Socrates ter akcij programa Leonardo da Vinci, vključno s CEDEFOP študijskimi obiski in skupno pobudo Evropsko jezikovno priznanje. Postopno se je naše sodelovanje z Evropsko komisijo razširilo še na programa e-Learning in Erasmus Mundus. Spopadli smo se z izzivi bolonjske reforme, mobilnosti raziskovalcev v okviru ERA MORE pobude, se vključili v Netd@ys in eTwinning aktivnosti ter druge projekte in pobude Evropske unije, ki tako kot velikani duha, po katerih so poimenovani, vzpodbujajo tiste, ki želijo več in drugače od vsakdanjika.

Posamezniki – učitelji, mentorji, ravnatelji, direktorji, dijaki, študenti, mladi delavci in vodje kadrovske službe – so ponujene možnosti v okvirih evropskih programov izobraževanja in usposabljanja v velikem številu že sprejeli kot življenjsko priložnost in jo uresničili v sodelovanju z nami.

Vsem Vam, ki ste skupaj z nami delali drzne prve korake, se zahvaljujemo za zaupanje. Ker so Vaše izkušnje na nek način tudi naše, smo jih ob zaključku programskega obdobja zbrali skupaj s kvalitativnimi in kvantitativnimi rezultati našega dela in jih uredili v tej posebni publikaciji, da jih predstavimo tako doma kot v tujini.

Vsem, ki boste to publikacijo prijeli v roke, želimo prijetno branje in Vas ob začetku novega programa Vseživljenjsko učenje vabimo, da z našo pomočjo izkoristite ponujene možnosti in uresničite delček svojih sanj.

*mag. Majda Širok
direktorica*

Kazalo

1.	Uvod	4
2.	Mobilnost mladih	9
3.	<i>Ko mladi »vandrajo« po Evropi</i>	9
4.	<i>Študijska mobilnost</i>	11
5.	<i>Mobilnost z namenom usposabljanja</i>	12
6.	<i>Utrinki</i>	13
7.	<i>Številke</i>	15
8.	Projekti v šolah in vrtcih	16
9.	<i>Partnerstva v šolah</i>	16
10.	<i>Utrinki</i>	18
11.	<i>Številke</i>	19
12.	Učenje in izobraževanje odraslih	20
13.	<i>Od učenja do vseživljenjskega izobraževanja</i>	20
14.	<i>Utrinki</i>	22
15.	<i>Številke</i>	23
16.	Izobraževanje in usposabljanje izobraževalcev v VIZ in na trgu dela	24
17.	<i>Usposabljanje izobraževalcev v VIZ in na trgu dela</i>	25
18.	<i>Utrinki</i>	26
19.	<i>Številke</i>	27
20.	Izmenjava izkušenj za strokovnjake in odločevalce	28
21.	<i>Študijski obiski</i>	28
22.	<i>Številke</i>	29
23.	<i>Utrinki</i>	30
24.	Evropski projekti uvajanj novosti	31
25.	<i>Investicija za sedanost in prihodnost</i>	31
26.	<i>Kompleksno področje, raznolike teme</i>	32
27.	<i>Vodenje projektov</i>	32
28.	<i>Sodelovati kot partner?</i>	33
29.	<i>Utrinki</i>	34
30.	Jezikovne aktivnosti	35
31.	<i>Utrinki</i>	38
32.	Informacijsko komunikacijske tehnologije	39
33.	<i>Klik na klik – virtualna pismenost</i>	39
34.	<i>Utrinki</i>	41
35.	Visokošolsko sodelovanje	42
36.	<i>Od Bologne preko Lizbone in Kopenhagna do evropskega visokošolskega raziskovalnega prostora doma</i>	42
37.	<i>Erasmus mobilnost akademskega osebja</i>	43
38.	<i>Projektno sodelovanje visokošolskih institucij</i>	44
39.	<i>ERA MORE – most do raziskovanja v tujini</i>	45
40.	<i>Nacionalni portal in povezovalna organizacija</i>	45
41.	<i>Utrinki</i>	46
42.	<i>Številke</i>	47
43.	Novi program Vseživljenjsko učenje	48
44.	<i>Pogled v prihodnost</i>	48
45.	<i>Novi program?</i>	48
46.	<i>So tudi cilji novi?</i>	49
47.	<i>Kako je zgrajen novi program?</i>	49
48.	<i>Kako bo potekalo izvajanje programa?</i>	50
49.	<i>Bo novi program namenjen tudi Vam?</i>	50
50.	<i>Na kaj moramo biti ob začetku še posebej pozorni?</i>	52
51.	<i>Ko želite vedeti več?</i>	52
52.	<i>In še ...</i>	52

In preden ...

... se zatopite v branje besedil, ki smo jih na CMEPIUS-u spisali za Vas, naj vendarle strnem nekaj misli v samem uvodu.

Res je, da je naše delo raznoliko in razvejano, razdeljeno na programe, pobude, projekte, akcije, podakcije, veje in zvrsti, ki jih je vse po vrstnem redu, roko na srce, prav težko razumeti, kaj šele si jih zapomniti in ločevati. Navsezadnje to tudi ni bil naš namen, četudi smo včasih to od Vas pričakovali. Pomembno je, da Vaše ideje in želje po projektih ali mobilnosti umestimo v okvire, v katerih je možno najti sofinanciranje, in s tem Vaše ideje in želje po mobilnosti spraviti v življenje. Glede na rezultate, ki smo jih zbrali ob koncu druge generacije programov Socrates in Leonardo da Vinci, nam je to v veliki meri tudi uspelo. Prav zaradi Vas smo skušali v kratkem povzeti glavne aktivnosti in dosežke po posameznih področjih in jih prikazati na, vsaj upamo tako, najbolj poljuden in razumljiv način.

Aktivnosti smo združevali glede na ciljne skupine in skušali najti stične točke med programi in akcijami. V brošuri povzemamo dosežke in aktivnosti v obdobju celotne druge generacije programov Socrates in Leonardo da Vinci, ki se je začela 1. januarja 2000 in se zaključuje z 31. decembrom 2006. Aktivnosti obeh programov smo skušali na kratko povezati še z ostalimi programi in aktivnostmi, ki jih izvajamo na CMEPIUS-u. Prav zato je večina prispevkov v nadaljevanju zapisana v pretekliku, kar pa ne pomeni, da se ne bo kar nekaj programov, akcij in aktivnosti nadaljevalo tudi v letu 2007 s pričetkom nove generacije celovitega programa Vseživljenjsko učenje, s čimer zaključujemo pričujočo brošuro.

Vabljeni torej, da si preberete nekaj naših skupnih dosežkov v letih 2000–2006 in skupnih izzivov, ki nas čakajo v letih 2007–2013 na področju evropskega sodelovanja v izobraževanju in usposabljanju.

Rasli smo in se razvijali

Mnogi nas že dobro poznate, saj smo z delom vključevanja slovenskih vrtcev, šol, organizacij za izobraževanje odraslih, podjetij, univerz, samostojnih visokošolskih zavodov in drugih izobraževalnih organizacij v evropske projekte izobraževanja in usposabljanja začeli že leta 1998 kot samostojna organizacijska enota Centra RS za poklicno izobraževanje z imenom **Služba za programe EU**. Oktobra 2002 je Vlada RS Slovenije sprejela sklep in našo organizacijsko enoto preoblikovala v samostojni javni zavod. Tedaj smo dopolnili naše poslanstvo, si naredili novo ime (**CMEPIUS – Center za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja**) in vizualno podobo, ki ponazarja pretok informacij, znanja in poznanstev s stiki med ljudmi. Gesla, ki temeljijo na štirih Unescovih stebrih izobraževanja, spremljajo naše delo in razvojne aktivnosti slovenskih šol. Tako skupaj prek projektnega sodelovanja in s pomočjo mobilnosti spoznavamo, kaj pomeni biti, živeti, se učiti in delati v mednarodnem okolju, s tem pa soustvarjamo novo znanje in spoznanja v domovini, Evropski skupnosti in tudi širše.

Slovenija je kot zadnja od trinajstih kandidatk za članstvo v Evropski uniji sklenila evropski sporazum o pridružitvi. S tem si je pridobila status pridružene članice, ki je naši državi med drugim odpiral možnosti za sodelovanje v nekaterih programih Evropske unije. Skupni izobraževalni programi so bili eni prvih programov te zveze, v katere je Slovenija kot enakovredni partner vstopila 1. maja 1999. Programi s področja izobraževanja, usposabljanja in mladine so namenjeni spodbujanju tistih konkretnih oblik in vsebin sodelovanja, ki so skupno dogovorjene med vsemi sodelujočimi državami in hkrati podpirajo tudi nacionalno politiko.

Prvo generacijo programov (1995–1999) smo ujeli za rep in se v letu 2000 aktivno vključili v drugo generacijo (2000–2006).

Na takratni Službi za programe EU smo bili zadolženi za izvajanje programov Socrates (področje izobraževanja) in Leonardo da Vinci (področje poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja). Začeli smo z majhno ekipo, v malih prostorih in razpolagali z veliko manj sredstvi kot danes. Učili smo se sproti in se izpopolnjevali, seveda skupaj z vašo pomočjo. Ko smo postali samostojni javni zavod CMEPIUS, smo postopoma prevzemali še dodatne, nove programe, kot so npr. Erasmus Mundus, e-Learning in CEEPUS. Prevzeli smo pobude Netd@ys, Evropsko jezikovno priznanje in ERA MORE ter se vključevali v različne projekte in delovne skupine. V dogovoru s tedanjim Ministrstvom za šolstvo, znanost in šport smo prevzeli tudi nekatere aktivnosti, ki izhajajo iz bilateralnih sporazumov Slovenije za štipendiranje. V letu 2004 smo se skupaj z vso Slovenijo veselili vstopa v EU, polnopravno članstvo pa nam je prineslo skoraj enkrat več projektnih sredstev, s tem pa tudi prav toliko več dela. Malo nas je skrbelo, a se nismo prestrašili. Skupaj smo se lotili zahtevne naloge. Ko so nas septembra 2005 obiskali (pa ne le obiskali, ampak do potankosti pregledali) evropski revizorji, smo bili vsi na trnih, čeprav smo se zavedali, da se trudimo. In ko smo prejeli njihovo poročilo in bili kot ena najboljših nacionalnih agencij v Evropi pohvaljeni, smo dobili potrditev, da delamo dobro in smo na pravi poti.

Ob koncu druge generacije programov smo ponosni, saj imamo veliko pokazati, veliko znamo, le pisarne so nam spet pretesne. Več nas je, kot nas je bilo ob začetku programa, in veliko več vemo, veliko boljši smo, pa vendar spet rahlo zaskrbljeni prevzemamo izvajanje novega programa, ki zajema še več aktivnosti, še več in drugačna področja in predvsem Sloveniji in našim prijaviteljem namenja veliko več sredstev.

za delovanje nacionalnih agencij Socrates in Leonardo da Vinci v obdobju 2000–2006 v €

Program	Pogodbeno obdobje		Finančno leto	Prispevek EU	Nacionalni prispevek	Skupni pogodbeni znesek	% Financiranja EU
Leonardo da Vinci	1. 2. 2000	28. 2. 2001	2000	64.122	161.726	225.848	28 %
Socrates	1. 4. 2000	31. 3. 2001	2000	43.496	142.811	186.307	23 %
Leonardo da Vinci	1. 4. 2001	31. 3. 2002	2001	63.077	119.436	182.513	35 %
Socrates	1. 4. 2001	31. 3. 2002	2001	43.496	180.979	224.475	19 %
Leonardo da Vinci	1. 4. 2002	31. 3. 2003	2002	68.580	130.113	198.693	35 %
Socrates	1. 1. 2002	31. 3. 2003	2002	47.997	176.029	224.026	21 %
Leonardo da Vinci	1. 4. 2003	31. 12. 2004	2003	145.825	202.231	348.056	42 %
Socrates	1. 4. 2003	31. 12. 2004	2003	147.926	302.643	450.569	33 %
Leonardo da Vinci	1. 1. 2005	31. 12. 2006	2005	241.596	277.044	518.640	47 %
Socrates	1. 1. 2005	31. 12. 2006	2005	228.872	452.096	680.968	34 %
Skupaj				1.094.987	2.145.108	3.240.095	34 %

Naš vsakdanjik

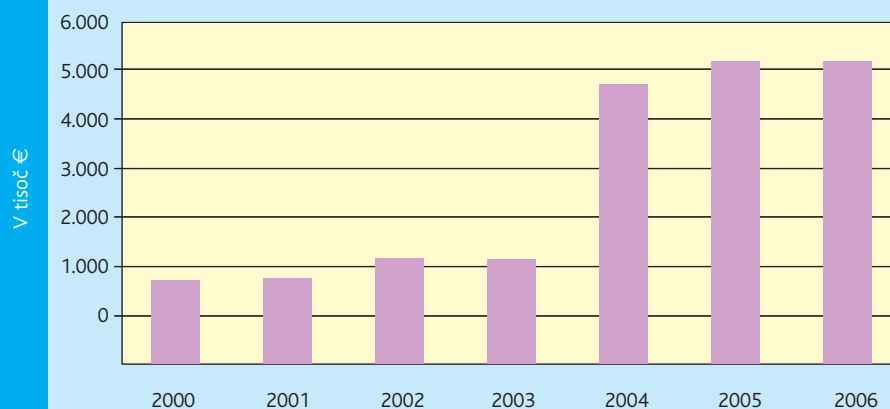
(naše delo)

Vsi projekti, izbrani v okviru skupno dogovorjenih in sprejetih razpisov programov Evropske unije s področja izobraževanja in usposabljanja, so mednarodni. Prioritete za posamezno obdobje (enoletne pri programih Socrates, eLearning, dveletne pri programu Leonardo da Vinci) vnaprej določajo posebni odbori Evropske unije za posamezne programe, v katerih sodelujejo predstavniki pristojnih ministrstev. V Sloveniji je to Ministrstvo za šolstvo in šport, razen za akcijo Socrates/Erasmus. Postopki sprejemanja, obravnave in izbora so prav tako skupno dogovorjeni in potrjeni na teh odborih. Glede na veliko raznolikost sodelujočih držav so zato zelo zapleteni in dolgotrajni (od izključno centralizirane prijave in izbora, kar izvaja Evropska komisija, do decentralizirane prijave in izbora, kar po pooblastilu izvaja nacionalna agencija, v Sloveniji je to CMEPIUS). V programih poleg 25 držav članic sodelujejo še Romunija, Bolgarija in Turčija ter Norveška, Islandija in Liechtenstein.

Sredstva, ki so odobrena za izbrane projekte in predstavljajo sofinanciranje, so javna sredstva skupnega evropskega proračuna (v katerega prispeva tudi Slovenija), zato mora biti vodenje projekta pregledno in – kar je najpomembnejše – rezultati morajo prispevati k razvoju tistega dela nacionalne politike, ki je skupna evropski. Prav zato je pomembno sprotno spremljanje izvajanja, poročanje, sprotno vrednotenje dosežkov in razširjanje ter prenos spoznanj v vsakdanjik. To je tudi razlog, da je projektni menedžment zahteven in je potrebna ustrezna strokovna usposobljenost.

Vse to je pri nas, na CMEPIUS-u, vsakdanje delo. Le-to se v prvi meri začne z informiranjem, izobraževanjem in svetovanjem. Čeprav so postopki res dolgotrajni in zapleteni, naše delo ni prav nič dolgočasno, nasprotno, vsak dan se srečujemo z novostmi, izzivi in tudi težavami, ki jih skušamo reševati skupaj z Vami, našimi prijavitelji.

Sredstva EU v obdobju 2000–2006 v €

Ekipa se ni veliko spreminjala, se je pa večala

Z začetkom druge generacije programov nas je pričelo 8 sodelavk, od katerih se je ena že kmalu po začetku odločila za kariero drugje, **Mojca Gombač** pa smo na našo res veliko žalost pred kratkim tragično izgubili. Vsi jo zelo pogrešamo, je pa k uspehom druge generacije tudi ona veliko doprinesla in prav je, da se je na tem mestu spomnimo.

Ekipa se torej ni veliko spreminjala, je pa z novimi in dodatnimi nalogami in sredstvi rasla in se širila, tako strokovno kot številčno. Danes, ko se sedemletna programa zaključujeta, nas je v kolektivu že 18 zaposlenih, pri delu pa nam znatno pomagajo še tri študentke, kar pomeni ekipo 21-ih entuziastičnih, odprtih in delovnih kolegov in kolegic. V vsem tem času smo se razvijali in poleg številčne in strokovne rasti poseben poudarek dali tudi večjemu uravnoteženju med spoloma, saj smo pričeli s popolnoma ženskim kolektivom, danes pa naš CMEPIUS šteje tudi 5 moških.

Naj na kratko omenim vse, ki naloge CMEPIUS-a ob koncu leta 2006 opravljamo na različnih področjih in nas boste v prihodnje še naprej našli prav tu.

Mag. **Majda Širok** je direktorica CMEPIUS-a in s tem nepogrešljiva oseba na prav vseh področjih CMEPIUS-a, njena namestnica, vodja programa Socrates in vodja prihajajočega programa Vseživljenjsko učenje, sem **Maja Mihelič Debeljak**, vodja finančne službe in oseba, brez katere se pri nas ne zgodi nič, pa je **Irena Kos**.

Neža Pajnič kot pomočnica direktorice skrbi za in vodi vse aktivnosti CMEPIUS-a, ki so tako ali drugače povezane s terciarnim izobraževanjem, na drugi strani pa je mag. **Alenka Flander** vodja področja poklicnega in strokovnega izobraževanja in s tem tudi programa Leonardo da Vinci.

Področje informacijsko komunikacijske tehnologije najbolj pozna mag. **Robert Marinšek**, medtem ko vse jezikovne aktivnosti pozna in vodi **Eva Jurman**. **Andreja Lenc** vodi program Comenius in je pravi naslov za šole, vrtce in učitelje, **Marja Medved** pa za mobilnost na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja. Aktivnosti in programe, ki so namenjeni izobraževanju odraslih, koordinira **Kristjan Zemljčič**, **Urša Bajželj** pa je zadolžena za stalna strokovna spopolnjevanja delavcev v vzgoji in izobraževanju (VIZ) ter štipendiranje zamejcev in potomcev Slovencev po svetu.

Študijske obiske in velik del finančnega poslovanja programov koordinira **Borut Korada**, ob koncu programa pa se nam je v finančni službi za vodenje financ v programih pridružila še **Duša Marjetič**. Svetovanje tujim raziskovalcem je v letu 2006 prevzel **Jaka Tomc**, **Tanja Taštanoska** pa je nepogrešljiva pri sodelovanju CMEPIUS-a z mediji, pri oblikovanju brošur in organizaciji teh in onih aktivnosti in dogodkov. **Petra Vilfan** je prava oseba za pomoč tujim študentom in raziskovalcem v Sloveniji, **Aleš Vidmar** pa je v zadnjem hipu vskočil v drugo generacijo programa Leonardo da Vinci.

Ker smo za naše razmere res že kar velik kolektiv, nas mora nujno in stalno »v red spravljati« naša poslovna sekretarka **Alenka Svetlin**, pri tem pa ji pomaga še študentka **Petra Miklavc**. Študentko **Tino Pajnič** poznate že vsi, ki sodelujete v aktivnostih programa Comenius, **Outi Lindroos** pa je naša tuja okrepitev, ki je nepogrešljiva pri programu Leonardo da Vinci in organizaciji dogodkov.

Ponosni smo na ...

S

... mnoge uspehe in dosežke, ki smo jih realizirali. Uspelo nam je doseči skoraj 95-odstotno porabo sredstev,

U

namenjenih za Slovenijo, pridobili smo si veljavo na domačem in mednarodnem področju, kjer smo aktivni

in cenjeni člani več delovnih skupin in projektov. Tako Evropska komisija kot obe ministrstvi nas smatrata

I

kot dobre sogovornike in nas imenujeta za nove in nove naloge, kar pomeni, da nam zaupajo doma in v

Evropi. Prav zato in zaradi uspešnega izvajanja druge generacije programov EU s področja izobraževanja

P

in usposabljanja v Sloveniji nas je Ministrstvo RS za šolstvo in šport že imenovalo za nosilca novega

programa **VSEŽIVLJENJSKO UČENJE**, v katerega se vsi skupaj podajamo z januarjem 2007.

E

Najbolj pa smo veseli in ponosni na pohvale zadovoljnih prijaviteljev in vseh izkušenj, ki so jih prinesle

M

ideje, projekti in mobilnosti, ki smo jih na CMEPIUS-u tako ali drugače pomagali postaviti v življenje.

Vse to nas uči in nam pomaga pri našem razvoju in upamo, da bomo v našem nadaljnjem delu še boljši,

C

še bolj uspešni in še bližje vsem, ki so Vam programi namenjeni.

Ko mladi »vandrajo« po Evropi

Biti aktivno vključen v mednarodno okolje, daleč stran od znanega domačega praga, posameznika bogati osebnostno in strokovno. Nekajmesečno samostojno bivanje v tujem okolju je zahtevna izkušnja – to niso počitnice, kjer turistična agencija poskrbi za vse. Posameznik je izpostavljen veliko večjemu številu različnih situacij in ogromni količini informacij.

S članstvom v Evropski uniji je mobilnost postala del našega vsakdana. Ni več tako zelo pogojena z ekonomskimi razmerami, ni omejena na dopustniško popotovanje in ni več oddaljena možnost, namenjena redkim posameznikom. Je izkušnja, dosegljiva skoraj vsakemu, ki si takega doživetja želi. V največji meri je dosegljiva ravno tistim, ki jih take izkušnje kar najbolj privlačijo in jih tudi najlažje uresničijo, saj so najbolj svobodni, vedoželjni in fleksibilni – mladim. Možnosti za mobilnost mladih v evropskih programih Socrates in Leonardo da Vinci so bile v letih od 2000

do 2006 zelo raznolike. Na CMEPIUS-u smo v okviru teh programov, ki jih izvajamo s pomočjo institucij pogodbenic (visokošolski zavodi, združenja, društva in podobno), mladim ponudili: študijske izmenjave, študijske obiske, seznanjanje na delovnem mestu, strokovno usposabljanje in prakso v podjetjih – vse to v obdobju od 1 tedna do 12 mesecev. Vključevale so se različne skupine mladih: dijaki, študenti, diplomanti, vajenci, nezaposleni in prostovoljci.

Poleg bogate ponudbe evropskih programov smo leta 2003 v dogovoru z Ministrstvom za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo ter Ministrstvom za šolstvo in šport začeli izvajati tudi nekatera določila bilateralnih meddržavnih dogovorov s področja sodelovanja v izobraževanju in znanosti ter regionalnih programih, ki ponudbo dopolnjujejo. CMEPIUS tako izvaja:

- program štipendiranja tujih državljanov na izmenjavah po bilateralnih meddržavnih dogovorih,
- regionalni program CEEPUS (srednjeevropski program za izmenjavo študentov in profesorjev),
- program štipendiranja zamejskih Slovencev in potomcev Slovencev po svetu na srednješolski ravni ali na dodiplomskem študiju v Sloveniji.

Aktivnosti lahko v grobem razdelimo v dve ciljno usmerjeni skupini: študijsko mobilnost in mobilnost z namenom usposabljanja.

Študijska mobilnost

Akcija Erasmus programa Socrates je med slovenskimi študenti doživela zelo dober odziv. Število študentov, ki so se odločali za mobilnost z namenom študijskih izmenjav, se je iz leta v leto povečevalo in pričakujemo, da bo tako tudi v prihodnje.

Največ študentov je v okviru akcije Erasmus v preteklih letih potovalo za obdobje do enega leta v okviru študijske izmenjave na visokošolske institucije v Nemčijo, Avstrijo, Italijo in Španijo. Razlogov za to je več: z institucijami v teh državah imajo slovenski visokošolski zavodi največ bilateralnih dogovorov (lažja in boljša primerljivost visokošolskih sistemov, veliko sodelovanja izvira že iz preteklosti), jezik poučevanja je bližje slovenskim študentom. Najmanj študentov je potovalo na Irsko, v Grčijo in na Dansko. Razloge gre iskati med dejstvi, da je Grčija problematična zaradi jezika poučevanja in da so skandinavske države skupaj z Irsko in Veliko Britanijo med najdražjimi. Odločitev študentov za študijsko mobilnost je zagotovo pogojena tudi s finančno podporo, ki jo lahko pridobijo v okviru posamezne akcije. Štipendije, ki so jih pridobili slovenski študenti za mobilnost v tujini, izvirajo le iz evropskih proračunskih sredstev in so relativno nizke.

Mobilnost slovenskih študentov glede na študijska področja se statistično ne razlikuje od mobilnosti vrstnikov iz Evrope. Izkazalo se je, da so najbolj mobilni študenti poslovnih področij (ekonomija, podjetništvo, menedžment), sledijo študenti jezikov, prava in družbenih ved. Ta področja so morda zaradi svoje vsebine in naravnosti bolj mednarodno zanimiva in aktivna, predvsem pa je število študentov mnogo večje kot na področjih z manjšim obsegom mobilnosti. Najmanj so zastopana področja naravoslovnih ved, geografije, geologije in humanističnih ved.

Zanimiv je podatek, da so bile veliko bolj mobilne študentke kakor študenti, saj je bilo med vsemi študentskimi mobilnostmi kar dve tretjini deklet.

CEEPUS (Central European Exchange Program for University Studies) je srednjeevropski program za izmenjavo študentov in učiteljev, zasnovan na multilateralnem sporazumu, ki danes vključuje že 13 držav (Albanija, Avstrija, Bolgarija, Hrvaška, Češka, Madžarska, Makedonija, Črna gora, Poljska, Romunija, Srbija, Slovaška in Slovenija). Na CMEPIUS-u ga izvajamo od leta 2003. Program je vsebinsko podoben akciji Erasmus, vendar dopušča večjo fleksibilnost v trajanju izmenjav, predvsem omogoča tudi krajše izmenjave, le po mesec ali dva za podiplomske študente, in povezuje regijo, ki sega izven meja Evropske unije. Mobilnost je bila številčnejša iz smeri vzhodnejših držav na zahod, predvsem v Avstrijo in Slovenijo. Prav zato je bila glavna dela namenjena neposrednemu stiku s tujimi štipendisti in svetovanju študentom, ki so iz držav nečlanic EU prihajali na izmenjave v Slovenijo, v postopkih pridobivanja dovoljenj za bivanje. Delo v programu CEEPUS se dopolnjuje z delom na evropskih programih, saj prispeva k povezovanju širše regije, vzpostavitvi srednjeevropskega akademskega prostora in mostov, ki prečijo schengenske meje, ter omogoča mladim evropsko izkušnjo v širšem pomenu besede.

Podobno je tudi delo v **programu štipendiranja tujih državljanov po bilateralnih meddržavnih dogovorih** (sklenjenih je več kot 45 tovrstnih sporazumov), le da ima globalno dimenzijo. Poleg študentov iz evropskih držav, s katerimi ima Slovenija sklenjenih največ bilateralnih sporazumov o sodelovanju na področju izobraževanja, štipendije pridobijo tudi študenti iz drugih delov sveta, na primer iz Mehike, Kitajske ali Egipta.

Republika Slovenija že od leta 1976 financira tudi izobraževanje Slovencev v zamejstvu in po svetu. Sem sodi tudi **program štipendiranja celotnega dodiplomskega študija zamejskih Slovencev in potomcev Slovencev po svetu**, ki so pripravljene po povratku v državo, kjer živijo, aktivno sodelovati pri ohranjanju slovenskega jezika in širše kulturne dediščine ter sodelovati pri vzpostavljanju vsestranskih stikov z Republiko Slovenijo. Program od leta 2003 v dogovoru z Ministrstvom za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo izvajamo na CMEPIUS-u.

Število posameznikov, udeleženih v študijskih izmenjavah

Akademsko leto aktivnosti	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06
Erasmus	230	364	422	546	742	877
- iz Slovenije v tujino						
CEEPUS¹						
- iz Slovenije v tujino	146	178	116	110	86	53
- tuji študenti v Sloveniji	186	186	162	131	129	70
Bilateralni dogovori² (število podeljenih štipendij tujim študentom)	/	/	/	45	54	49
Zamejski Slovenci	/	/	/	147	144	136

¹ Program CEEPUS na Centru izvajamo od leta 2003. V programu so v teh letih imele prednost daljše, semestrskeske izmenjave, zato je število udeležencev izmenjav sicer manjše, vendar so v povprečju v tujini prebili več mesecev.

² Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo vsako leto objavi razpis za tuje študente na podlagi bilateralnih dogovorov, ki jih je podpisala Republika Slovenija. Tehnično razpis izvajamo na CMEPIUS-u, ker pa je to le razpis za tuje študente, pretežno na podiplomskem nivoju, ima CMEPIUS od leta 2003, ko je od Ministrstva prevzel to aktivnost, zbrano statistiko tujih študentov, ki na podlagi razpisa prihajajo na študijske izmenjave v Slovenijo.

Mobilnost z namenom usposabljanja

Projekti mobilnosti, ki so namenjeni praktičnemu usposabljanju posameznikov v tujini, predstavljajo pomemben del programa Leonardo da Vinci. S pomočjo sredstev programa je mladim udeležencem omogočena finančna podpora za življenje in usposabljanje v tujini.

Primarna ciljna skupina v projektih mobilnosti so vsi posamezniki, ki so vključeni v osnovno poklicno in strokovno izobraževanje ter usposabljanje. V preteklem obdobju so dijaki in vajenci v okviru projektov mobilnosti najpogosteje opravljali redno prakso v tuji partnerski organizaciji namesto doma in v treh tednih pridobivali nova poklicna, strokovna, jezikovna in kulturna znanja. Ob pogostem očitku, da so slovenski univerzitetni programi preveč teoretsko usmerjeni, so se v preteklem obdobju za praktična usposabljanja v tujini zelo pogosto odločali tudi študenti. Njihovo praktično usposabljanje je potekalo v podjetjih. V projektih so sodelovali tudi diplomanti, mladi delavci, prvi iskalci zaposlitve, vsi, ki so pred kratkim končali šolanje ter si s pridobivanjem delovnih izkušenj v tujini izboljševali zaposlitvene možnosti. Posebna pozornost v projektih mobilnosti pa je namenjena tudi osebam s posebnimi potrebami, saj je eno glavnih načel programa odprtost in dostop do usposabljanja za vse.

Odlika mobilnosti v okviru programa Leonardo da Vinci je, da poleg teoretičnih znanj udeležencem omogoča praktični pouk in usposabljanje ali jim nudi možnost, da se vključijo v nova delovna okolja ter tudi tako pridobivajo večjo samozavest in samostojnost. Mobilnost v tujini udeležencem prinese številna nova poklicna in strokovna znanja, izboljšanje komunikacije v tujem jeziku, spoznavanje drugačnega delovnega in kulturnega okolja. Številni mladi brezposelni udeleženci so po končani mobilnosti v tujini dobili delo doma ali na delovnem mestu, kjer so opravljali praktično usposabljanje.

Število posameznikov, udeleženih v programih praktičnega usposabljanja

Pogodbeno leto/ciljna skupina	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
DIJAKI	68	70	95	115	235	253	264
ŠTUDENTI	45	46	70	70	76	146	91 ³
MLADI DELAVCI	21	22	24	42	36	81	57 ⁴

³ Predvideno število udeležencev glede na prijavljene projekte, ki so se začeli izvajati v letu 2006 in bodo potekali do maja 2008. Končno število udeležencev bo znano leta 2008.

⁴ Predvideno število udeležencev glede na prijavljene projekte, ki so se začeli v letu 2006 in bodo potekali do maja 2008. Končno število udeležencev bo znano leta 2008.

Erasmus študentska mobilnost
Eva Ziherl, Univerza v Ljubljani
Strasbourg, Francija

»Še preden sem v okviru Erasmus izmenjave odšla v tujino, me je čudilo, da ni več zanimanja za Erasmus štipendije. Zdaj, po enem letu v Franciji, pa ne morem verjeti, da vsako leto ostane toliko prostih mest. Če bi bilo mogoče, bi šla na Erasmus izmenjavo brez premišljevanja še enkrat, v Strasbourg (in na obiske k novim prijateljem) pa se bom vsekakor vedno rada vračala.«

Erasmus študentska mobilnost
Tanja Brlečič, Univerza v Mariboru
Ostrava, Češka

»Poletni študijski semester 2006 je spremenil moj pogled na življenje. Dneve so med drugim zaznamovali študij s češkimi profesorji, pivo, češki študentski dom, Stodolni, Holba, menza ... Sedaj imam prijatelje po vsej Evropi, ki se mi kar naenkrat zdi tako majhna. Moje mnenje je, da bi moral to izkusiti vsak slovenski študent, posebej tisti, ki med študijem živijo pri svojih starših. Poleg vsega je dobro poskrbljeno za finančno pomoč. Torej, ne razmišljaj, samo pojdi. Jaz sem začela s študijem in upam, da bom končala z delom.«

Erasmus študentska mobilnost
Rok Čač, Univerza v Mariboru
Messina, Italija

»Samo doživetje študentske mobilnosti Erasmus je težko opisati z besedami, ker je enostavno tako super. Spoznaš ogromno novih ljudi iz vse Evrope, naučiš se novega jezika, spoznavaš nove kulture in seveda – 'čaga' je nonstop. Erasmus je zelo pozitivna izkušnja za vse življenje.«

Erasmus študentska mobilnost
Miha Konjar, Univerza v Ljubljani
Valencia, Španija

»Že velikokrat pred odhodom v Valencio sem slišal izraz 'Erasmus družina'. In po tem, ko sem Erasmus življenje tudi doživel, z gotovostjo lahko ponovim pregovor: Ko si Erasmus študent, se tvoja družina spremeni v najboljšega prijatelja in tvoji najboljši prijatelji se spremenijo v tvojo družino. Doživeti to pa je res nekaj posebnega!«

Leonardo da Vinci projekt mobilnosti: »FELIKS«
VIZ Višnja Gora
Italija

Najboljši projekt mobilnosti v kategoriji dijaki v letu 2005 (zlato jabolko kakovosti)
Tončka Pal, koordinatorica projekta

»Nagrada je zame potrditev, da ne moreš zgrešiti, če postaviš v ospredje potrebe dijakov in njihov uspeh, odpiranje šole v okolje, v evropski prostor povezav znanja in novih idej. Projektno delo postane del rednega kurikulumu in šolskega vsakdana, timsko in medpredmetno pripravljane na projekt pa užitek in pričakovanje mojih odličnih sodelavcev.«

Leonardo da Vinci projekt mobilnosti: »Delovna praksa na žagi«
Srednja lesarska šola Škofja Loka
Finska
Luka Černe in Klemen Marolt

»Bistvo projekta, v katerega sva se vključila, je bila delovna praksa, ki sva jo opravljala v lesnih tovarnah vezanih plošč. Finci imajo najsodobnejšo tehnologijo. Zanimivo je, da je v teh tovarnah zaposlenih več ljudi v pisarnah kot v sami proizvodnji. Čeprav je storilnost zelo visoka, imaš v proizvodnji občutek, da se z delom nikomur nikamor ne mudi.

Na Finskem je najbolj razvita prav lesna industrija. Za to deželo je značilno drevo breza, ki predstavlja osnovno surovino v lesni proizvodnji. Kot zanimivost pa naj poveva, da lesno šolo obiskuje kar 50 % deklet

...

Mesto Lahti sicer nima svoje univerze, kljub temu pa ponuja ogromno oblik izobraževanja študentom iz vsega sveta. Tako sva imela priložnost spoznati tudi

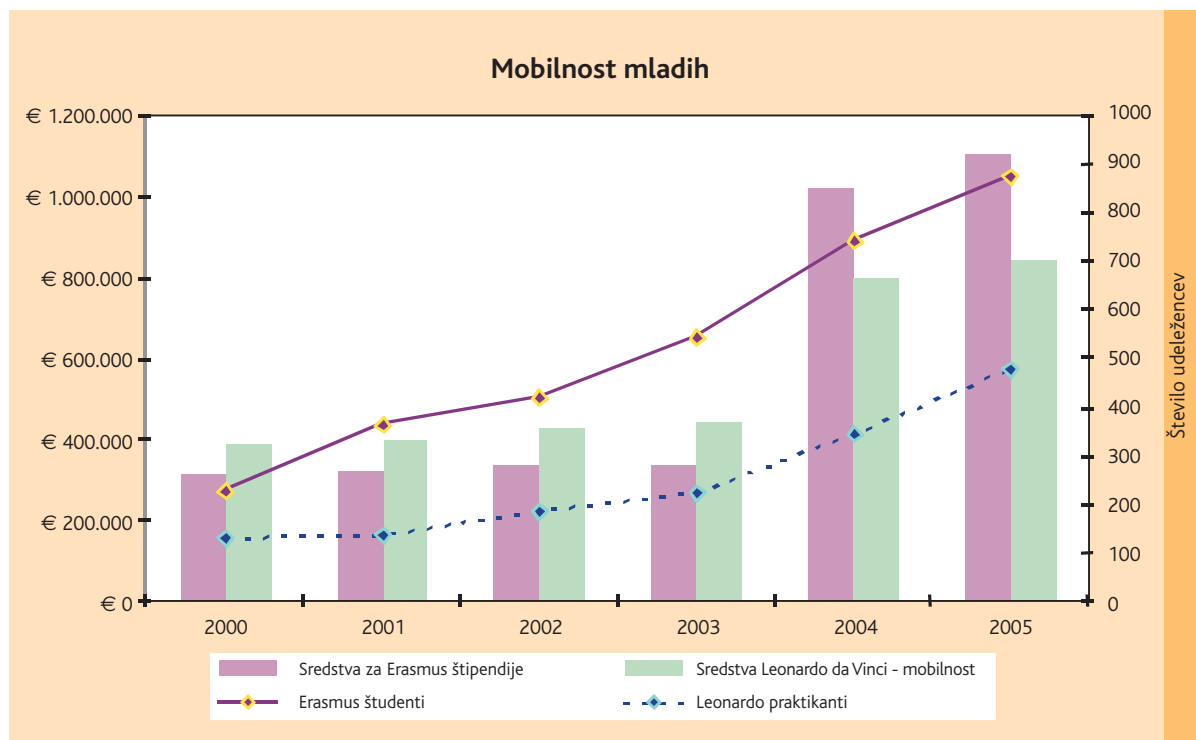
ljudi iz drugih držav. Najbolj nama je ostal v spominu Kitajec Chang iz Pekinga, ki si je izbral študij politehnike in s katerim sva bila nekaj dni tudi sostanovalca. V tem času sva ga seznanila z evropsko hrano in priborom. On pa nama je prevedel najini imeni v kitajske znake in ob tem smo se sila nasmjali.

Finci so do gostov zelo ustrežljivi in prijazni. Zato sva se v njihovi družbi počutila domače, navezala sva nekaj stikov, ki jih bova ohranila do naslednjega odhoda v deželo, kjer prebiva dedek Mraz. Bistvo tega projekta je izmenjava dijakov, s katero bi spoznali način dela, navade in običaje drugih držav ter si nabrali veliko novih izkušenj. Veseliva se že srečanja z dvema finskima dijakinjama, ki bosta novembra prišli v Slovenijo.«

ŠTEVILKE

Sredstva za mobilnost mladih v EU programih

Pogodbeno leto	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Št. Erasmus pogodb ⁵	230	364	6	5	6	6	7
Sredstva za Erasmus štipendije (€)	320.415	324.387	340.029	340.806	1.027.131	1.103.577	1.313.311
Sredstva za organizacijo Erasmus mobilnosti ⁶ (€)	/	/	/	52.500	73.174	92.298	110.305
Št. Leonardo da Vinci projektov mobilnosti	35	49	53	56	61	49	75
Sredstva Leonardo da Vinci – mobilnost (€)	390.000	400.000	429.000	440.800	802.893	847.000	952.000

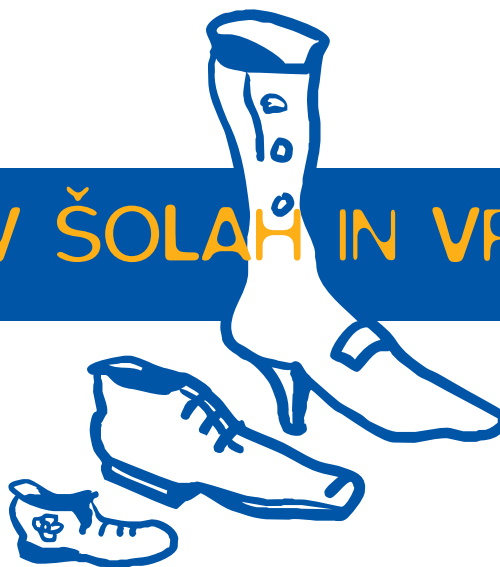

⁵ V letih 2000 in 2001 je mobilnost študentov vodil Center neposredno. V tabeli je vnešeno število pogodb, podpisanih s študenti, od leta 2002 dalje pa Center sklepa pogodbe z visokošolskimi institucijami, te pa nato s študenti.

⁶ Podatkov za prva tri leta ni, ker je za sredstva za organizacijo mobilnosti skrbel centralno Evropska komisija, z letom 2003 pa so sredstva decentralizirana in zanje skrbi nacionalna agencija v vsaki državi.

PROJEKTI V ŠOLAH IN VRTCIH

Andreja Lenc

Partnerstva v šolah

Da bi šolam ponudili možnost za rast in ustvarjenje primerne klime, je v EU nastala akcija Comenius programa Socrates.

Šolska partnerstva so del programa Socrates/Comenius, ki pokriva douniverzitetno izobraževanje. Z izvajanjem programa poskušamo izboljšati kakovost šolstva in krepi evropsko razsežnost v šolskem izobraževanju. Akcija spodbuja mednarodno sodelovanje med vsemi vrstami institucij, ki izvajajo splošno, poklicno ali strokovno izobraževanje, ponuja pa tudi sofinanciranje projektnih aktivnosti ter mobilnosti učiteljev in učencev za tri različne tipe projektov: šolski projekti, jezikovni projekti in šolski razvojni projekti. Prav posebna skrb je namenjena spodbujanju učenja tujih jezikov in razvoju mednarodne zavesti.

Šolski projekti in šolski razvojni projekti, ki so nastajali v okviru omenjene akcije v obdobju druge generacije programa, so si bili podobni po strukturi in organiziranosti. Obe vrsti projektov sta temeljili na partnerstvu najmanj treh šol iz treh različnih sodelujočih držav in sta imeli možnost največ triletnega sofinanciranja. Partnerstva v jezikovnih projektih pa sta sestavljali po dve šoli iz dveh različnih držav in so bila navadno financirana za največ eno leto. Tako šolski kot jezikovni projekti so svoje aktivnosti osredotočili na učence, središče pozornosti šolskih razvojnih projektov pa so bile šole kot izobraževalne institucije.

Šolski projekti so bili namenjeni spodbujanju evropskega sodelovanja med učenci in učitelji iz različnih evropskih držav. Sodelovanje je omogočalo raziskovanje partnerskih dežel, njihove kulture, načina razmišljanja in življenja ter pripomoglo k boljšemu razumevanju in sprejemanju različnih kultur. Ker je bil osrednji del šolskih projektov prav aktivna udeležba učencev, so projekti stremeli k čim večjemu številu vključenih učencev na šoli. Projekti so razvijali dodano vrednost sicer tradicionalnemu učenju in poučevanju z uvajanjem novih in kreativnih načinov izvajanja obstoječega kurikuluma.

Izkazalo se je,
da je za
uspešen

projekt osnovnega pomena izbor tematike, ki motivira učence in učitelje, da raziskujejo, izmenjujejo informacije in se učijo drug od drugega. Medpredmetne teme so povezale učitelje različnih predmetov ter učence iz različnih razredov k skupnemu projektu. Projekti, ki so zajeli celotno šolo, so se izkazali za bolj zanesljive in obstojne kot pa tisti, ki so bili omejeni na enega učitelja, en razred ali en predmet.

Končni izdelki v šolskih projektih so bili zelo različni. V okviru projektov so tako na primer nastajale spletne strani, brošure ali CD-ROM-i, učenci so ob koncu projektov pripravljali razstave, umetniške predstave, posneli video ... Ker je pri šolskih projektih osnovnega pomena predvsem proces mednarodnega sodelovanja, lahko rečemo, da je bila tudi že izkušnja vključenosti v mednarodno sodelovanje sama po sebi »projektni izdelek«.

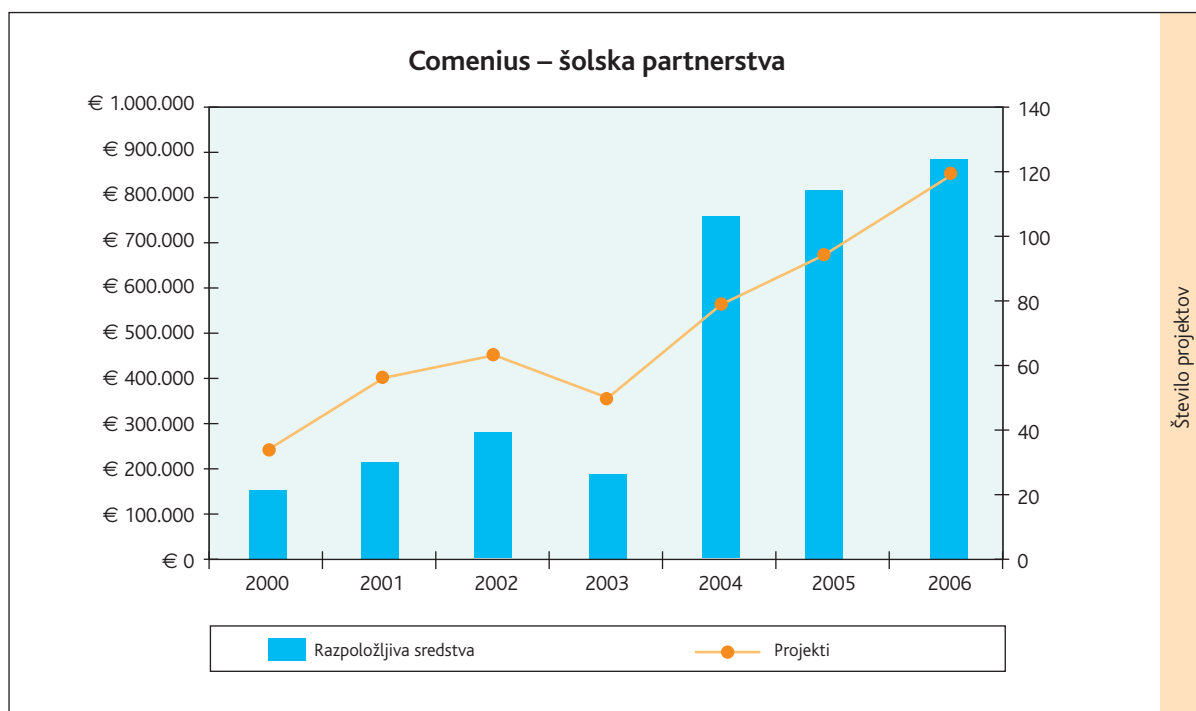
Osnovni namen **jezikovnih projektov** je bil izboljšati motivacijo in sposobnost komuniciranja učencev v tujem jeziku. Projekti so temeljili na skupnem delu učencev in učiteljev v okviru izbrane teme. (Več o jezikovnih projektih najdete v poglavju *Jezikovne aktivnosti*.)

Šolski razvojni projekti so se osredotočali na partnerske šole kot izobraževalne institucije in njihove potrebe. Projekti so si prizadevali izboljšati organizacijo in vodenje šole ter pedagoške pristope. V teh okvirih so omogočali učiteljem in vodstvu šole ter učencem – v projektih, ki so namenjeni tudi njim – izmenjavo izkušenj ob skupnem delu in prepoznavanju skupnih potreb in težav.

Na podlagi bogatih izkušenj v okviru šolskih razvojnih projektov so timi razvili učinkovite pristope in metode, s katerimi so lahko zadovoljevali svoje potrebe in se spopadali s posameznimi problematikami na svojih šolah. Na ta način so imeli priložnost preveriti in v praksi preizkusiti najučinkovitejše organizacijske in pedagoške pristope in metode za posamezno šolo.

Šolski razvojni projekti so se večinoma ukvarjali s temo vodenja šole, na primer: kako razviti šolo v spremenjeni vlogi izobraževanja, kako sodelovati z zunanjim okoljem in starši, kako zagotoviti avtonomnost šole ... Nekateri so bili usmerjeni tudi k pedagoškim vsebinam, kot so učinkovita uporaba informacijske in komunikacijske tehnologije v razredu, uvedba projektnega dela ali kooperativnega učenja ... Izjemne rezultate so dosegali tudi projekti, ki so se osredotočali na različne ciljne skupine. Tako so nastali projekti za vključevanje otrok migrantov v izobraževalni proces, vključevanje otrok s posebnimi potrebami v redno izobraževanje in projekti z odgovori na vprašanje, kako na najboljši način izkoristiti raznolikost, ki jo v razred in v šolo prinesejo otroci beguncev ...

Poleg možnosti za mednarodno sodelovanje, ki smo jih šolam ponudili v okviru akcije Comenius programa Socrates, so se osnovne in srednje šole lahko odločale tudi za spletno sodelovanje v projektih **eTwinning**. Gre za del programa Evropskih skupnosti z nazivom e-Learning, ki je namenjen spodbujanju in integraciji informacijsko komunikacijskih tehnologij v izobraževanje. V nasprotju z ostalimi evropskimi programi eTwinning ni ponujal nepovratnih sredstev, ampak prosto dostopna orodja, za uporabo katerih so učitelji in ostali akterji vzgoje in izobraževanja potrebovali le preprosto prijavo na osrednjem portalu. (Več o projektih eTwinning najdete v poglavju *Informacijsko komunikacijske tehnologije*.)

Comenius šolski razvojni projekt: »SELAMA«
 Osnovna šola Glazija, Celje
 Nemčija, Slovenija, Španija, Velika Britanija

Adela Vlašič Tovornik, koordinatorica projekta

»Osnovni cilj našega mednarodnega projekta je bil raziskati, osvetliti in vplivati na izboljšanje pogojev za vključevanje otrok s posebnimi potrebami na trg dela. Ker so zahteve evropskega trga dela kompleksne in je konkurenca velika, smo želeli opozoriti na neenoten pristop in na neenake možnosti pri vključevanju v delo. Ugotovili smo, da obstajajo razlike med državami, vključenimi v projekt. Dobro smo spoznali prednosti in slabosti ter pripravili predloge izboljšave vsak za svoj sistem in zakonodajo. Razvili smo model, s katerim bi mladostnikom s

posebnimi potrebami v času šolanja ponudili možnost, da optimalno razvijejo svoje sposobnosti, veščine in znanja. Mladostnike, njihove starše in skrbnike smo seznanili z nadaljnjimi možnostmi delovne vključenosti in poskušali k sodelovanju privabiti čim več potencialnih delodajalcev in institucij, ki zagotavljajo nadaljnje usposabljanje in socialno vključenost.«

Comenius šolski projekt: »Umetnost v otroških očeh in z računalniško miško«
Osnovna šola Solkan, Solkan
Slovenija, Italija, Švedska, Romunija, Portugalska, Velika Britanija, Španija

Viljenka Šavli, koordinatorka projekta

»Sedem evropskih šol nas je s pomočjo umetnosti v medpredmetni povezavi in z informacijsko tehnologijo v času pouka spoznavalo domačo in tujo kulturo, jezikovne različnosti, razvijalo strpnost, dobre medsebojne odnose ter ekološka vprašanja. V prvem letu smo spoznavali kulturo in umetnost sodelujočih držav ter ustvarjali

metamorfoze, v drugem smo vzgajali ekološki čut. Drevo je bila tema likovnih del, glasbe, plesa in literarnega ustvarjanja. V zadnjem letu smo izmenjali pisma, klepetali in izvajali video konference. Projekt se je zaključil z razstavo izdelkov v galeriji v Novi Gorici. Dvakrat zapored je bil izbran med sto najboljšimi v Evropi.«

ŠTEVILKE

Comenius 1 projekti – Šolska partnerstva v obdobju 2000–2006

Pogodbeno leto	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Skupaj
Št. potrjenih projektov	34	56	64	51	80	94	121	500
Št. učencev/dijakov na mobilnosti v okviru projektov	50	118	167	136	280	342	402 ⁷	1.495
Št. učiteljev in ravnateljev na mobilnosti v okviru projektov	30	136	182	105	335	345	445	1.578
Sredstva (€)	157.284	220.726	281.255	193.925	753.523	811.967	879.538	3.298.218

⁷ Število mobilnosti dijakov, učencev, učiteljev in ravnateljev v okviru projektov Comenius v letu 2006 je okvirno, kar je načrtovano v potrjenih prijavih. Končna realizacija bo znana septembra 2007.

UČENJE IN IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

Kristjan Zemljič

Od učenja do vseživljenjskega izobraževanja

Življenje v sodobni družbi je zaznamovano z vedno večjo kompleksnostjo in naglico. Priča smo pospešenemu razvoju na tehnoloških področjih, porajanju novih znanj in predvsem dejstvu, kako hitro naše znanje in vedenje postajata del preteklosti. Z vsemi spremembami je težko obdržati korak, vendar pa nas različne družbene vloge, ki smo jih prevzeli, silijo v obnavljanje in nadgradnjo naših znanj in kompetenc. Vse več ljudi se zaveda, da je tisti, ki svojih znanj ne osvežuje z novimi spoznanji, vse prekmalu za v staro šaro.

Filozofijo vseživljenjskega učenja je v 17. stoletju razvil in širil danski filozof in mislec Nikolaj Severin Grundtvig. Prepričan je bil, da bi se vsak človek moral izobraževati »od zibelke do groba«. Izobraževanje je bilo v skladu s skandinavsko kulturo zastavljeno širše kot zgolj pridobivanje znanj v okviru izobraževalnih ustanov. Znanje in izkušnje so lahko posredovane tudi v okviru družine (medgeneracijsko učenje), študijskih krožkov, literarnih večerov itd. Pravica posameznika do izobraževanja predpostavlja tudi določeno odgovornost slednjega – predvsem prevzem samoiniciative oziroma prevzem pobude posameznika, da se odloči za izobraževanje in aktivno vstopi v proces vseživljenjskega izobraževanja. Praksa kaže, da se za to lažje odločijo osebe iz okolja, ki prepozna izobraževanje kot pomembno vrednoto. In obratno.

Z namenom, da bi ideja o vseživljenjskem izobraževanju živela tudi v sodobnem času in da bi zvišali splošno izobrazbeno raven celotnega odraslega prebivalstva, je Evropska unija v okviru programa Socrates namenila sredstva za izvajanje akcije **Grundtvig**. Akcija je tako namenjena izobraževanju odraslih v najširšem pomenu, torej tistim, ki si želijo svoje znanje in veščine dopolniti ter tako izboljšati možnost zaposlitve ali pa se ponovno vključiti v formalni izobraževalni sistem. Akcija vzpodbuja sodelovanje ponudnikov izobraževanja odraslih na evropski ravni.

V okviru akcije Grundtvig smo uporabnikom lahko ponudili dve vrsti aktivnosti. To so **projektne aktivnosti**, ko se tri ali več organizacij iz sodelujočih držav dogovorijo za sodelovanje z namenom pripraviti rešitev za (skupno) težavo, ki so jo zaznale v svojem okolju. Projekti so trajali od enega do treh let, odvisno od kompleksnosti rešitve. V tem času so se partnerji večkrat sestali (spremljali so jih lahko tudi odrasli učenci), si izmenjali poročila o napredku projekta, si zadali nove naloge, izmenjali izkušnje itd. V tovrstnih aktivnostih so sodelujoči v projektu spoznali druga okolja, kulture in predvsem pristope k reševanju težav. Projektne aktivnosti so lahko organizacije prijavile v okviru evropskih projektov sodelovanja, učnih partnerstev in evropskih mrež.

Učna partnerstva veljajo za vsebinsko, tehnično in administrativno manj zahtevne projekte, ki jih je bilo mogoče prijaviti na nacionalni agenciji (v Sloveniji naloge nacionalne agencije opravlja CMEPIUS), medtem ko evropske projekte sodelovanja in projekte v Grundtvig mrežah razumemo kot zahtevnejše (vendar s konkretnimi rezultati in učinki), projektne ideje slednjih pa so bile prijavljene neposredno Evropski komisiji.

Drugi tip aktivnosti, ki so se odvijale v okviru akcije Grundtvig, je potekal na individualni ravni. V okviru individualne mobilnosti so se lahko vsi, ki so se kakor koli udeleževali na področju splošnega izobraževanja odraslih, udeležili različnih mednarodnih seminarjev, tečajev, konferenc in simpozijev z evropsko dimenzijo. Posamezniki so torej pridobivali različna (spo)znanja, ki so jim omogočila strokovno rast, kasneje pa so jih prenesli v slovenski prostor ter posredovali čim širšemu krogu.

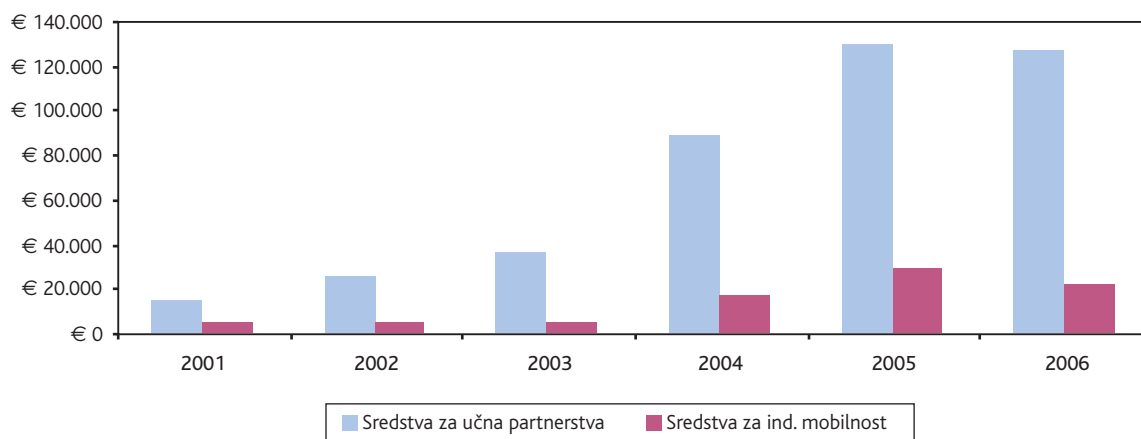
Ob omenjenih individualnih mobilnostih posameznikov, ki se ukvarjajo z izobraževanjem odraslih, ne gre pozabiti še dveh možnosti, ki so ju s pridom izkoriščali naši uporabniki. To so **pripravljalni obiski in kontaktni seminarji**, ki so služili (pred)pripravi projektov. Posamezniki so z udeležbo na tovrstnih dogodkih spoznavali potencialne projektne partnerje, razvijali projektno idejo in pripravili projekt. Izkušnje kažejo, da so se projekti, ki so bili pripravljani na teh aktivnostih, v povprečju bolje izkazali, imeli višjo stopnjo odobritev pri izboru in bili uspešnejši pri izvajanju aktivnosti.

Poleg možnosti v okviru **akcije Grundtvig** so imeli odrasli priložnost sodelovati tudi v projektih aktivnostih programa **Leonardo da Vinci**, in sicer v okviru projektov mobilnosti ter pilotskih projektov.

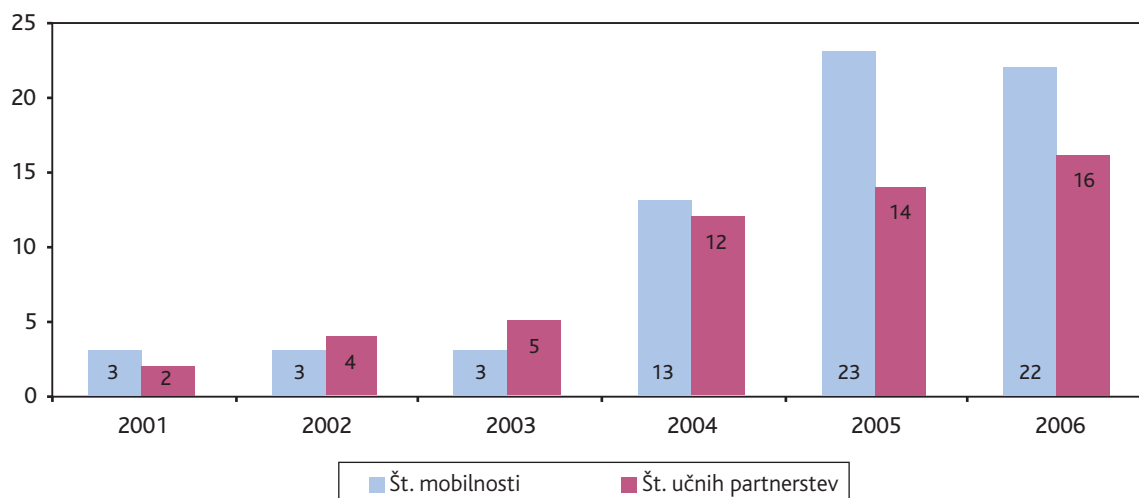
V projektih mobilnosti programa Leonardo da Vinci so lahko sodelovali vsi, ki so se želeli usposabljanje za svoj poklic. Na ta način je bil program odprt za vse, ki bi želeli izpopolnjevati svoja znanja in pridobivati nove izkušnje v evropskih državah. Poleg tega je tudi program Leonardo da Vinci podpiral mobilnost vseh, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in usposabljanjem odraslih, ter v okviru pilotskih projektov odraslim ponujal različne možnosti izobraževanja.

Primeri izobraževanja odraslih v okviru programa Leonardo da Vinci so bili v preteklem obdobju na primer projekti Ljudskih univerz, ki so kot krovne organizacije prijavile projekte za udeležence izobraževanja. V okviru teh projektov so udeleženci v tujini pridobivali nova poklicna in strokovna znanja.

Sredstva Grundtvig

Aktivnosti Grundtvig

Grundtvig projekt učnega partnerstva: »Možnosti vseživljenjskega učenja za odrasle osebe z motnjami v duševnem razvoju«
Center za usposabljanje, delo in varstvo Dolfke Boštjančič
Slovenija, Velika Britanija, Portugalska in Grčija

V projektu, ki je Center Dolfke Boštjančič povezal s partnerskimi institucijami iz Velike Britanije, Portugalske in Grčije, so raziskovali možnosti vseživljenjskega učenja ter zaposlovanja odraslih oseb z motnjami v duševnem razvoju. Posebna odlika projekta je neposredna vključenost učencev v projekt, saj je to zanje pomenilo edinstveno priložnost spoznati druge dežele, spregovoriti nekaj besed v tujem jeziku in srečati nove prijatelje. Tudi učitelji so se morali soočiti z različnimi kulturnimi in delovnimi pristopi svojih kolegov ter jih nadgraditi z novo pridobljenimi strokovnimi znanji. Bogata izkušnja za vse udeležence se odraža tudi v konkretnih dosežkih projekta: pripravljen je bil priročnik »Living and Learning« (v slovenskem, grškem, portugalskem in angleškem jeziku), DVD z aktivnostmi in oblikami zaposlovanja ter spletna stran projekta www.livingandlearning.org, kjer si je vse o projektu možno tudi prebrati in ogledati.

Grundtvig individualna mobilnost: E-izobraževanje – projektno vodenje: »Kako e-izobraževanje planiramo in izvajamo v organizacijah«
Češka

Jana Jan, Inter-es izobraževanje in svetovanje

»Tematika tečaja mi je bila zelo všeč, saj sem dobila veliko informacij, ki mi bodo pri delu zelo pomagale. Posledično bo to prineslo tudi neko dodano vrednost organizaciji, v kateri delam. Spoznala sem tudi razmere na področju e-izobraževanja v državah ostalih udeležencev in sklenila kar nekaj novih poslovnih in prijateljskih vezi. Spoznavanje razmer v drugih državah mi je omogočilo primerjavo z razmerami v Sloveniji. Tako je lažje ugotoviti, kaj nam še manjka oz. kje točno se nahajamo na področju e-izobraževanja. Skupina je bila zelo spontana, dobrovoljna, pozitivna. Ob slovesu nam je bilo vsem kar malo težko.«

Leonardo da Vinci pilotski projekt: »ICTEM (Integrated Counselling, Training and Employment Method)«
KADIS, Ljubljana
Slovenija, Velika Britanija, Irska in Italija

ICTEM je Leonardo da Vinci razvojni projekt, katerega namen je bil razviti in v praksi preizkusiti nov pristop k povečevanju zaposljivosti mlajših, težje zaposljivih brezposelnih oseb z nizko izobrazbo, ki so ena najbolj ranljivih in zapostavljenih skupin na trgu dela. Cilj projekta je bil z novim pristopom za povečanje zaposljivosti omenjene skupine ljudi prispevati k preprečevanju njihove socialne izključenosti.

Nekateri kvantitativni rezultati v Sloveniji – 21 udeležencev programa:

- 10 udeležencev je našlo redno zaposlitev, največ v gostinstvu (kuharski pomočnik/pomočnica, kuhar), pa tudi na področju čiščenja in v proizvodnji;
- 1 udeleženec je začel s praktičnim delom z možnostjo redne zaposlitve za polni delovni čas;
- 3 udeleženci so se vključili v formalni izobraževalni program.

ŠTEVILKE

Grundtvig učna partnerstva

Pogodbeno leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Število projektov	2	4	5	12	14	16
Pogodbena vrednost (€)	14.869	24.699,5	35.469	88.068	129.004	127.410

Grundtvig individualna mobilnost

Pogodbeno leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Število udeležencev mobilnosti	3	3	3	13	23	22
Pogodbena vrednost (€)	4.500	4.226	4.331	16.980	28.717	21.376

IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE IZOBRAŽEVALCEV V VIZ IN NA TRGU

Urša Bajželj, Marja Medved

DELA

Stalno strokovno spopolnjevanje delavcev v vzgoji in izobraževanju (VIZ)

V vseh sistemih izobraževanja je še posebno pomembna skupina ljudi, ki svoje življenjsko in poklicno poslanstvo posveča temu, da predaja znanja drugim. V času neprestanega porajanja novih znanj in razvijajočih se pedagoških pristopov je zato ključnega pomena, da učitelji ne obstanejo na stopnji znanja, ki so jo dosegli v času študija, temveč da svoja znanja dopolnjujejo in se neprestano spopolnjujejo.

Delavcem na področju vzgoje in izobraževanja, v prvi vrsti učiteljem, je bila zato namenjena podakcija

Stalno strokovno spopolnjevanje v okviru akcije Comenius programa Socrates. Cilji akcije so bili spodbuditi udeležence, da izboljšajo znanje in spretnosti, da se bolje seznanijo s procesi izobraževanja v Evropi ter da poglobijo znanje o evropski razsežnosti.

Udeleženci so lahko izbirali med dvema tipoma stalnih strokovnih spopolnjenj, med jezikovnimi in splošnimi. Jezikovna spopolnjevanja so namenjena učiteljem tujih jezikov, učiteljem, ki bodo v bodoče poučevali svoj predmet v tujem jeziku (npr. t. i. evropski razredi) ter strokovnim delavcem na jezikovnem področju. Splošni del spopolnjenj pa je namenjen ostalim učiteljem ter strokovnim delavcem.

Posamezniki so v okviru omenjene akcije lahko zaprosili za finančno podporo, ki je bila namenjena udeležbi na krajših tečajih v tujini (od 1 do 4 tedne). V postopkih prijave smo še posebej bedeli nad kakovostjo spopolnjenj, saj so ta morala udeležencem zagotavljati pridobitev določenih praktičnih spretnosti, tehnik in metod, potrebnih za delo v razredu.

V zadnjem programskem letu so bila na voljo tudi sredstva za sofinanciranje krajših usposabljanj (manj kot 5 dni) v obliki aktivne udeležbe na konferenci ali študijskem obisku. Udeleženci so na usposabljanjih pridobljena znanja kasneje s pridom uporabili pri svojem delu, znanja pa so, kjer je bilo to mogoče, posredovali tudi svojim kolegom znotraj in zunaj matične institucije.

Od leta 2000 je odšlo na stalna strokovna spopolnjevanja v tujino v okviru programa Comenius prek 300 posameznikov. Največ med njimi je bilo učiteljev tujih jezikov z osnovnih in srednjih šol, po številčnosti jim sledijo učitelji splošnih predmetov, med ostalimi udeleženci pa najdemo tudi vzgojitelje v vrtcih, strokovne delavce v VIZ ter strokovnjake.

Kaj lahko posameznik pridobi z udeležbo na stalnem strokovnem spopolnjevanju?

Lahko prebrodi strah pred potovanjem in delovanjem v tujini, usvoji nova znanja, spretnosti in izkušnje za obogatitev poklicne kariere, pridobi samozavest pri konverzaciji v tujem jeziku in mogoče v sebi odkrije željo po učenju novih tujih jezikov. Seznanji se s tujimi šolskimi sistemi in spozna dobre in slabe strani sistema v svoji državi, naveže nove stike in odkrije nove možnosti sodelovanja in izmenjave izkušenj po »stari celine«.

Iz poročil udeležencev je razvidno, da je večina spopolnjenj imela pozitivne posledice na posameznike in na domačo institucijo (učence, kolege) oziroma lokalno skupnost. Tudi še tako slaba izkušnja na spopolnjevanju je vedno prinesla kaj pozitivnega.

Tako kot pri ostalih akcijah, ki potekajo v okviru evropskih programov izobraževanja in usposabljanja, je tudi pri stalnem strokovnem spopolnjevanju poglobitvega pomena, da se pridobljeno znanje in izkušnje prenesejo v delovno okolje ter da informacije dosežejo čim širši krog ciljne populacije. Tudi z majhnimi koraki lahko dosežemo velike spremembe.

Comenius stalna strokovna spopolnjevanja

Leto	1999		2000		2001		2002		2003		2004		2005		2006	
Št. udeležencev po tipu spopolnjevanj	24	11	22	8	18	8	11	6	14	7	47	22	34	34	54	19
	J	S	J	S	J	S	J	S	J	S	J	S	J	S	J	S
Skupno št. udeležencev	35		30		26		17		21		69		68		73	

(J - jezikovna spopolnjevanja, S - splošna spopolnjevanja)

Usposabljanje izobraževalcev v VIZ in na trgu dela

Osebe, odgovorne za poklicno in strokovno izobraževanje in usposabljanje, so poleg možnosti spopolnjevanja v okviru programa Socrates lahko pridobile nova znanja in izkušnje v tujini tudi prek **projektov mobilnosti v programu Leonardo da Vinci**. Mentorji iz šol in podjetij, učitelji, mojstri, menedžerji človeških virov, svetovalci ... so s pomočjo eno- do šesttedenskih izmenjav v evropskih državah spoznavali drugačne, nove metode dela, izmenjali svoje izkušnje in znanja s partnerji v tujini ter prinesli v svoje delovno okolje nove ideje, nova partnerstva in spremembe.

Mentorji v Leonardo da Vinci projektih mobilnosti

Pogodbeno leto/ciljna skupina	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
MENTORJI	65	134	89	94	138	244	269
MENTORJI JEZIKA	11	15	32	43	40	0	8

Na CMEPIUS-u v skladu z dogovorom z Ministrstvom za šolstvo in šport (ločeno od programa stalnih strokovnih spopolnjevanj v okviru akcije Comenius) od leta 2003 nudimo tudi tehnično podporo štipendiranju strokovnega usposabljanja pedagoških delavcev iz Italije na podlagi **Osimskega sporazuma**. Letno je v programu udeleženi 8 italijanskih štipendistov.

**Comenius stalno strokovno spopolnjevanje za učitelje angleškega jezika
Šola za strojništvo Škofja Loka
Velika Britanija**

Marko Ahčin, učitelj angleškega jezika

»Pod vodstvom izkušenih in dinamičnih voditeljic smo na konkretnih primerih spoznavali sodobne kreativne metodološke možnosti in pristope, s katerimi lahko vzpodbujamo učenčevo motiviranost in samostojnost ter učenje tujega jezika napravimo pestrejše in zanimivejše.

Koristni so bili predlogi in izkušnje, kako poučevati v razredu z veliko učenci in kako učinkovito reševati težave v razredu z disciplinsko problematičnimi učenci.

Poleg možnosti srečevanja in navezave stikov s kolegi iz vse Evrope in širše, s katerimi sem lahko izmenjal mnenja in izkušnje, mi je takšno spopolnjevanje omogočilo tudi, da sem celoviteje in realneje ocenil svoje delo in istočasno ugotovil, kaj vse bi lahko pri svojem delu izboljšal. Številne omenjene ideje in predloge, ki temeljijo na modernih metodoloških spoznanjih, bom lahko učinkovito uporabil pri delu z učenci v razredu. Svoje vtise in spoznanja bom posredoval tudi svojim kolegom na šoli.

Učitelji se pogosto soočamo s težavo nizke motivacije za učenje; učencem se zdi pouk nemalokrat dolgočasen. Prav ustrezne metodološke rešitve lahko bistveno pripomorejo k večji kreativni dinamičnosti in nastajanju ustvarjalne atmosfere v razredu – učenje jezika lahko postane zares zabavno.

Tovrstna kakovostna izobraževanja bi zato priporočil tudi drugim učiteljem.»

**Comenius stalno strokovno spopolnjevanje: »Home and School working together«
Gimnazija Ptuj
Španija**

Darja Rokavec, šolska svetovalna služba

»Seminarja sem se udeležila skupaj z 38 udeleženci iz Romunije, Bolgarije Litve, Latvije, Turčije, Islandije, Italije, Grčije, Poljske, Francije, Finske, Cipra in Španije.

Tema, ki so jo razpisali za seminar v Gijonu, me je pritegnila, ker je ponujala:

- *priložnost za spoznavanje, kakšna je povezanost šole in staršev v evropskem prostoru,*
- *možnost primerjave sodelovanja šole s starši in aktivne vloge staršev v šoli v slovenskem vzgojno-izobraževalnem sistemu in v drugih evropskih izobraževalnih sistemih.*

Seminar je ponudil aktivne oblike dela v majhnih skupinah, interaktivno učenje v prijetnem in sproščenem vzdušju ter kakovostno namestitev. Predavatelji so bili strokovno-teoretično podkovani s številnimi izkušnjami iz pedagoške prakse, odprti za ideje in pobude ter pripravljeni, da se veliko naučijo tudi od udeležencev.

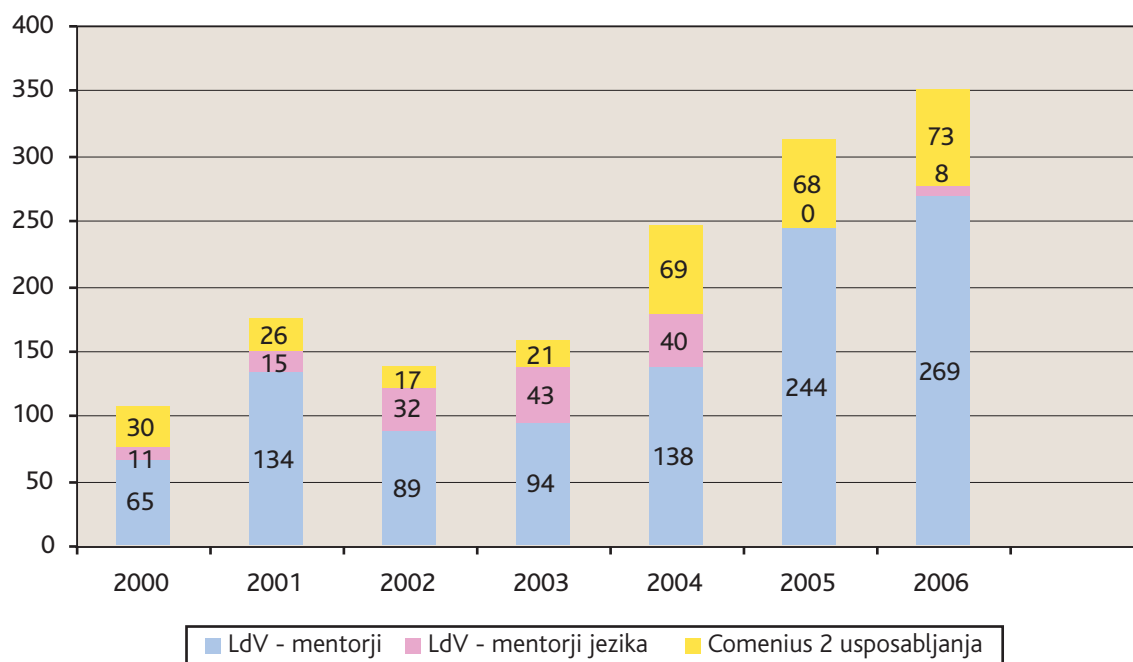
Organizatorji seminarja so bili tripartitno zastopani (Španija, Ciper, Velika Britanija) in so na tej temi predhodno delali v Comenius šolskem projektu. Tudi to je pripomoglo k mojemu spoznanju, kako lahko ena Comenius akcija preraste v drugo, kar je lahko izziv in priložnost tudi za slovenske šole, ki izvajajo Comenius šolske, jezikovne ali razvojne projekte.

Skupni evropski prostor zahteva, da evropsko dimenzijo razmišljanja in delovanja razvijamo že pri otrocih, učencih in dijakih. Uspešni smo lahko le, če imamo čim več osebnih izkušenj. Programi stalnega strokovnega spopolnjevanja Comenius so idealna priložnost za pridobivanje novega znanja, za spoznavanje medkulturnosti prostora, v katerem živimo, za predstavitev nacionalnih vrednot, za povezovanje med šolami, za razvijanje lastnih jezikovnih kompetenc in nenazadnje za lastno osebno rast.

Seminar v Gijonu je vse to ponudil. Pripomogli so tudi poznojesensko asturijsko sonce, vonj po Atlantiku, gostoljubni organizatorji in španska kulinarika.»

ŠTEVILKE

Mobilnost izobraževalcev

ŠTUDIJSKI OBISKI

Izmenjava informacij in izkušenj med tistimi, ki sprejemajo odločitve, in med strokovnjaki na področju izobraževanja in usposabljanja je izjemno dragocena. Študijski obiski so priložnost za srečanje z drugimi. Ideja »popotovanja« je njihova glavna značilnost. Ne gre le za geografska potovanja, temveč tudi za potovanje v svet novih idej. Študijski obiski omogočajo srečevanje posameznikov z ljudmi in institucijami s svojega delovnega področja, s strokovnjaki, socialnimi partnerji, podjetji, izobraževalnimi institucijami, organizacijami s področja poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja, raziskovalnimi inštituti ...

Prav temu sta bili namenjeni akcija **Arion**, ki je potekala v okviru horizontalnih aktivnosti programa Socrates, in akcija **CEDEFOP**, ki je potekala v okviru programa Leonardo da Vinci, in ju za Slovenijo koordiniramo na CMEPIUS-u. Bistvena razlika med študijskimi obiski Arion in CEDEFOP je v področju delovanja udeležencev obiskov. Študijski obiski CEDEFOP so bili namenjeni področju poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja, medtem ko so bili študijski obiski Arion usmerjeni na področje splošnega izobraževanja. Za obe akciji je značilno, da sta udeležencem ponudili možnost srečanj v majhnih skupinah.

možnost aktivne udeležbe na študijskih obiskih v tujini, kjer so skupaj s strokovnjaki iz tujine obravnavali določene teme s področja izobraževanja. Teme izobraževanj so bile raznolike. Zajemale so vse, od primerjave izobraževalnih sistemov, vloge staršev v izobraževanju, izobraževanja odraslih, poučevanja tujih jezikov do izobraževanja oseb s posebnimi potrebami.

Udeleženci so lahko razpravljali v okviru študijske skupine in s predstavniki šolskih oblasti in institucij države gostiteljice. Pridobljene informacije so po vrnitvi v domovino posredovali nosilcem odločanja in širši strokovni javnosti. Udeleženci študijskih obiskov so nato izkušnje drugih držav, če je bilo to mogoče, tudi uporabili v lastni praksi.

Glavni namen študijskih obiskov **CEDEFOP**, ki so potekali v okviru programa Leonardo da Vinci, je bil promocija medsebojnega razumevanja sistemov poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja ter promocija nacionalnih sistemov evropskih držav, kar bi posledično osvetlilo prihodnje politične odločitve.

Poleg pošiljanja udeležencev na študijske obiske so države v akcijah **Arion** in **CEDEFOP** tudi same organizirale določeno število študijskih obiskov za udeležence iz drugih držav. Organizatorje študijskih obiskov smo izbirali na ravni CMEPIUS-a.

ARION V ŠTEVILKAH

Leto	Število slovenskih udeležencev na ARION študijskih obiskih	Sredstva za izvedbo ARION obiskov v tujini (€)	Število organiziranih ARION študijskih obiskov v Sloveniji	Sredstva za organizacijo ARION obiskov v Sloveniji (SIT) ⁸
2000	7	6.802	0	
2001	7	7.440	2	
2002	5	5.688	3	
2003	5	6.563	1	
2004	25	30.050	2	
2005	25	30.694	2	300.000,00
2006	25	31.192	2	100.000,00

CEDEFOP V ŠTEVILKAH⁹

Leto	Število udeležencev na CEDEFOP študijskih obiskih	Število organiziranih CEDEFOP študijskih obiskov v Sloveniji
2000	/	/
2001	4	0
2002	6	1
2003	6	2
2004	8	2
2005	7	2
2006	14	2

V letu 2006 smo na CMEPIUS-u prvič organizirali tudi skupno srečanje slovenskih udeležencev študijskih obiskov **Arion** in **CEDEFOP**, na katerem smo si izmenjali informacije in izkušnje, pridobljene na študijskem obisku v tujini ali pri organizaciji le-tega v Sloveniji. Ker je srečanje doživelo izjemen odziv, smo se odločili, da bomo tudi v bodoče organizirali taka srečanja – vsaj na vsaki dve leti.

⁸ V letih 2005 in 2006 je sredstva za organizacijo študijskih obiskov Arion prispevalo Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije.

⁹ CMEPIUS ne upravlja s sredstvi za izvedbo akcije CEDEFOP, za finančno poslovanje akcije je pristojna organizacija CEDEFOP v Solunu, Grčija.

Arion študijski obisk: »Vloga, odgovornost in izobraževanje ravnateljev«
Polona Peček, Šola za ravnatelje
Francija

»Na podlagi mojega obiska se je kasneje vse več ljudi odločilo za sodelovanje v evropskih projektih. Naj razložim. Udeležba na konferencah je sicer v redu, vendar je na študijskih obiskih Arion veliko dragocenega časa za diskusijo, tako uradnega kot neuradnega. Zato lažje izmenjate svoje znanje, izkušnje in navežete stike.

Kot bodoči organizatorki študijskega obiska mi je obisk pomagal, da sem lahko opazovala, na katere zadeve naj bom pozorna pri sami organizaciji. Pridobila sem veliko novih idej, na kakšen način organizirati seminarje, in jih že uporabila pri svojem vsakodnevnem delu.«

Arion študijski obisk: »Prispevek dijakov v učnem procesu«
Zora Rutar Ilc, Zavod RS za šolstvo
Norveška

»Z obiskom sem izboljšala svoje komunikacijske in predstavitvene spretnosti, dobila boljši vpogled v vlogo učencev v učnem procesu v različnih državah po Evropi, hkrati pa sem se naučila, kako to vlogo vzdrževati. Vse to mi je v veliko pomoč pri mojem poklicu.

Šele po obisku sem se zavedla vrednosti takih obiskov in bi se jih rada udeležila tudi v prihodnosti. Malo drugačna izkušnja kot konferenca ali seminar, mogoče bolj intenzivna in 'avtentična'.

CEDEFOP študijski obisk: »Priznavanje kompetenc«
Andraž Zgonc, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve
Finska

»Finski gostitelj, nacionalni odbor za izobraževanje, se je izjemno izkazal po organizacijski plati. Pokazal je tudi pripravljenost za predloge udeležencev in nam ponudil veliko možnosti za razpravo in aktivno sodelovanje. Obisk je ponudil širok vpogled v finski izobraževalni sistem, kar velja tako za formalno kot tudi neformalno izobraževanje. Prav tako je nudil dobro predstavitev finskega načina socialnega partnerstva in povezovanja trga dela ter izobraževanja, pa tudi na vključevanje obrobnih skupin na trg dela niso pozabili. Obiskali smo izobraževalne institucije in predstavnike sindikatov ter se srečali s predstavnikom ministrstva, pristojnega za trg dela. Vsem smo lahko postavljali vprašanja.

Pozivam vse, ki v svojih institucijah odločajo o pošiljanju zaposlenih na tovrstne študijske obiske, da le-te podpirajo, saj so nam lahko tovrstne izkušnje v izjemno pomoč pri prenosu dobrih praks in izogibanju napakam, ki so jih pred nami že storili drugi.«

EVROPSKI PROJEKTI UVAJANJ NOVOSTI

mag. Alenka Flander, Neža Pajnič

Investicija za sedanjost in prihodnost

Razvojna naravnost Evropske unije je vpisana tako rekoč v vse njene temeljne dokumente. Jasno pa je, da je za doseganje trajnostnega razvoja in razvojnih preskokov treba zagotoviti vire investicij in primerna okolja, v katerih se nova spoznanja lahko razvijejo in od koder se nato lahko širijo ter dosegaajo multiplikacijske učinke. Uresničevanje tega temeljnega stremljenja so omogočili tudi projekti večjega obsega, ki so bili namenjeni iskanju inovativnih rešitev obstoječih težav ter uvajanju novosti in sprememb na področju izobraževanja in usposabljanja. S skupno besedo jih lahko poimenujemo **evropski projekti uvajanj novosti**.

V večjem obsegu so bili tovrstni projekti zastopani v programu **Leonardo da Vinci**. Ti projekti, poznamo jih pod tehničnimi imeni pilotski projekti, jezikovni projekti, mednarodne tematske mreže itd., so bili usmerjeni v izobraževanje in usposabljanje predvsem v smislu zagotavljanja konkurenčnosti gospodarstva ter s tem ohranjanja zaposlenosti prebivalstva v luči Lizbonske strategije. Podobne cilje na področju splošnega izobraževanja pa so si zastavljali tudi evropski projekti sodelovanja v okviru akcij Comenius, Erasmus, Grundtvig, Minerva in Lingua programa **Socrates**.

Kompleksno področje, raznolike teme

Zaradi kompleksnosti in širine področja je razvojne projekte težko predstaviti le v nekaj besedah. Pogosto jih napačno razumemo kot izrazito šolske. Pa vendar ni tako. Pojmovanje, da je na primer program Leonardo da Vinci namenjen poklicnemu in strokovnemu usposabljanju, pomeni, da so se projekti nanašali na vsakršno strokovno usposabljanje za opravljanje določenega poklica, ne glede na stopnjo izobrazbe, obliko usposabljanja ali področje dela.

Zaradi svoje evropske naravnosti so razvojni projekti vključevali partnerstvo organizacij iz vsaj treh različnih držav, kar je povečalo ne samo zahtevnost njihove prijave, temveč tudi njihovo vodenje in izvajanje. Končni izbor teh projektov je potekal v Bruslju, kjer so se za sredstva potegovali v konkurenci projektov iz vseh ostalih evropskih držav. V teh projektih so lahko (z izjemo programa Comenius) sodelovale ne le izobraževalne institucije (šole, univerze), ampak tudi podjetja, zbornice, raziskovalni inštituti in drugi, tako iz javnega kot zasebnega sektorja.

Vodenje projektov

V letih 2000–2006 je odgovornost in zahtevno nalogo koordinacije oziroma vodenja evropskih projektov prevzelo 51 institucij s sedežem v Sloveniji (25 v programu Leonardo da Vinci, 15 v programu Erasmus, 5 v programu Comenius ter po dva v programih Lingua, Minerva in Grundtvig).

Organizacije, ki so vodile tovrstne projekte, so tako prevzele odgovornost za vodenje in porabo sredstev celotnega projekta. Za izvajanje projekta so morale skleniti pogodbe, nakazati sredstva ter spremljati upravičenost in ustreznost njihove porabe pri vseh projektnih partnerjih – tudi tistih v drugih državah. Prav zato je bilo pomembno, da projekti niso bili sami sebi namen, temveč so se vsi začeli z idejo, ki so jo predlagatelj projekta in njegovi partnerji že dolgo želeli uresničiti in so izhajali iz njihovih potreb po spremembah in inovacijah. Na takšnih temeljih so rasla kakovostna partnerstva in projekti, ki so dosegali zastavljene cilje ob vzajemnem zadovoljstvu vseh sodelujočih.

Za izvajanje teh projektov v programu Leonardo da Vinci je na podlagi pogodbe z Evropsko komisijo odgovoren CMEPIUS, projekti v ostalih programih pa potekajo neposredno prek Evropske komisije. Preglednico števila projektov in višine dodeljenih dotacij v razvojnih projektih Leonardo da Vinci najdete spodaj, za ostale programe pa ne razpolagamo s točnimi podatki.

Razvojni projekti LDV

Finančno leto	Število projektov	Skupna vrednost projektov (€)	LDV dotacija (€)	Odstotek sofinanciranja
2000	1	775.462	576.790	74 %
2001	3	725.530	542.876	75 %
2002	3	1.181.104	885.742	75 %
2003	4	1.015.886	744.249	73 %
2004	5	2.048.954	1.320.114	64 %
2005	5	1.524.598	1.136.490	75 %
2006	4	1.640.395	1.219.054	74 %
Skupaj	25	8.911.929	6.425.315	72 %

Sodelovati kot partner?

Ena od možnosti sodelovanja v tako obsežnih projektih je seveda tudi sodelovanje kot partner. Številne slovenske organizacije so sodelovale ali še vedno sodelujejo v evropskih projektih, vodenje projektov pa je v teh primerih v rokah institucij iz drugih držav. V razvojne projekte programa Leonardo da Vinci se jih je od leta 2000 do danes vključilo že več kot 150. V akciji Comenius so partnerji v več kot 60 projektih, v akciji Erasmus v več kot 160 projektih, v okviru Lingue v 16 in Minerve v 15 partnerskih projektih. Ker je najpomembnejši element razvojnih projektov to, da so v njih vsi sodelujoči aktivno vključeni v razvoj in oblikovanje novih rešitev in vsebin, tudi partnerstvo v takšnih projektih ni majhen zalogaj. V preteklosti se je izkazalo, da je aktivnost le enega od partnerjev in pasivno sodelovanje drugih običajno najpogostejši vzrok za neuspešnost pri izboru projektov na Evropski komisiji. To pomeni, da pri izbranih projektih ni šlo le za prenos že obstoječih rešitev iz ene države v drugo, temveč za obravnavanje aktualnih tem in reševanje težav, ki so bile skupne vsem partnerjem v projektu.

Razvojne projekte programa Leonardo da Vinci lahko najdete v bazi projektov na spletnem naslovu <http://leonardo.cec.eu.int/pdb/>, razvojne projekte programa Socrates pa na <http://partbase.eupro.se/>. In če že govorimo o razvoju, še namig za prihodnost: ena od možnosti, ki jo bo v prihodnosti Evropska komisija še dodatno vzpodbujala, je tudi nadgradnja in razširitev že obstoječih rezultatov in proizvodov razvojnih projektov na nove države, sektorje ali področja. Zato velja pregledati bazo projektov in razmisliti, ali je kateri od že obstoječih aktualen tudi za vas.

Leonardo da Vinci pilotski projekt: »Evropski pilotski model praktičnega usposabljanja za integralnega radijca«
Radio Študent
Slovenija, Nemčija, Francija, Avstrija, Velika Britanija
<http://radiostudent.si/projekti/leonardo/index.htm>

Temeljna značilnost razvitega modela je fleksibilnost, ki omogoča ustrezna prilagajanja različnim razmeram in stopnjam razvoja študijskih programov evropskih fakultet za novinarstvo in tehnološki opremljenosti ter kadrovske razpoložljivosti radijskih postaj. Integralni radijec po modelu bo tako pridobil znanje za oblikovanje besedil, napovedovanje, izbor glasbene podlage, vključevanje tonskih efektov, montiranje, tehnično opremljanje, načrtovanje in pripravo programske sheme ipd. Skupina študentov in brezposelnih je opravila **testno usposabljanje** po modelu, med njimi so projektni partnerji izbrali štiri posameznike, ki so pokazali najboljše rezultate. Ti so **pridobljene izkušnje en teden preverjali na Radiu Corax iz Halleja v Nemčiji**.

Udeleženka bere svoj prispevek v zaključni oddaji.

Udeleženec v vlogi tehnika med snemanjem zaključne oddaje.

Udeleženci urejajo posneti material za zaključno oddajo.

Leonardo da Vinci pilotski projekt: »Izkustveni pristop k analizi kemiji za strokovne šole – AnalChemVoc«
UL, Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo
Slovenija, Portugalska, Velika Britanija
<http://www.ntfkii.uni-lj.si/analchemvoc/slo/project1.htm>

Projekt predstavlja izvirni prispevek k uvajanju sprememb v sisteme nacionalnih poklicnih izobraževanj in izobraževalno prakso z uvajanjem izkustvenega pristopa k poučevanju in učenju analizne kemije. Čeprav je izkustveni pristop že dobro uveljavljen pri učenju in poučevanju osnov kemije, je stanje drugačno na področju analizne kemije, kjer je za izkustveni pristop potrebna zahtevna instrumentacija. Pristop, ki je bil razvit v tem projektu, je osnovan na izvirnih učnih pripomočkih; to so majhni, prenosni in za uporabo enostavni analizni instrumenti, ki ne terjajo uporabe laboratorija. V sklopu projekta so učitelji agroživilskih šol Slovenije, Portugalske in Anglije dopolnili svoje znanje, s svojimi dijaki preverili vrsto aplikacij in se z navdušenjem priključili delavnicam. Ugotavljajo, da je cenovno ugoden spektrometer za izobraževalne namene SpektraTM zelo primeren za uvajanje pojma barve in osnov spektrometrične analize, saj je povečal motivacijo za uporabo »prenosnega laboratorija« pri terenskem delu pri analizah voda in/ali ustreznih raztopin.

JEZIKOVNE AKTIVNOSTI

Eva Jurman

Več jezikov znaš, več veljaš.

The more languages you know, the more of a person you are.

Plus tu connais de langues, plus tu es humain.

Je mehr sprachen du sprichst, desto mehr bist du Mensch.

Cuante lingue conosci, tante persone sei.

Cuanto más lenguas conozcas, más persona eres.

Izboljšanje znanja evropskih jezikov je eden izmed temeljnih ciljev programov Socrates in Leonardo da Vinci. Skozi učenje tujih jezikov se namreč seznanjamo s kulturo nekega naroda, njegovim značajem, vrednotami in načinom razmišljanja, hkrati spoznavamo posebnosti lastnega jezika ter se ob tem zavedamo jezikovne pestrosti, ki smo ji priča v večkulturni Evropi. Zadnja raziskava Eurobarometra v letu 2006 o jezikovnih spretnostih državljanov EU in njihovem odnosu do učenja jezikov je pokazala jasno podporo učenju in poučevanju jezikov: 56 odstotkov prebivalcev članic EU se lahko sporazumeva v še enem jeziku poleg maternega, 28 odstotkov prebivalcev govori dva tuja jezika dovolj tekoče za medsebojno sporazumevanje, kar 83 odstotkov Evropejcev pa je mnenja, da je učenje tujega jezika zanje koristno.

Slovenija je s 1. majem 2004 postala polnopravna članica Evropske unije in slovenščina je tako postala eden izmed njenih 20 uradnih jezikov.

Posebna pozornost v programih Socrates in Leonardo da Vinci je namenjena promociji manj razširjenih jezikov (to so t. i. »LWULT languages – less widely used and less taught languages«) in s tem je večja vloga namenja tudi

slovenskemu jeziku, ki je v številnih projektih tudi ciljni jezik. V okviru programov EU je bilo zasnovanih kar nekaj akcij in pobud, ki so prispevale k spodbujanju učenja jezikov in jezikovne raznolikosti in v katere so se vključevale različne institucije, organizacije in posamezniki. Naj omenim le tiste akcije, ki smo jih v preteklem programskem obdobju koordinirali na CMEPIUS-u.

Znotraj akcije Comenius so lahko šole sodelovale v projektih šolskih partnerstev, npr. v **jezikovnih projektih**, kjer sta sodelovali po dve šoli iz dveh partnerskih držav, skupine učencev pa so v sklopu projektnih aktivnosti skupaj s spremljevalci odšle na 14-dnevne izmenjave na šole v partnerskih državah. Ob delu na določeni temi mladi uporabljajo tuji jezik kot sredstvo komuniciranja, pred samo izmenjavo pa se udeležijo tudi »preživetvenega tečaja« jezika partnerske države. V okviru sheme **Comenius asistentov za tuji jezik** in **šol gostiteljic** so lahko vrtci, osnovne in srednje šole ter organizacije za izobraževanje odraslih pridobile Comenius asistenta za tuji jezik. Šole so pogosto pridobile asistenta iz države, kjer je uradni jezik manj razširjeni jezik. Asistenti so poučevali jezik, ki so ga študirali, nekaj časa pa so posvetili tudi promociji maternega jezika in tako je ta akcija res lepo prispevala k spodbujanju jezikovne raznolikosti v Evropi. Hkrati so lahko bodoči učitelji tujih jezikov, navadno študenti višjih letnikov ali absolventi, opravljali pedagoško prakso na izbrani šoli gostiteljici v tujini. Ob tem so asistenti za tuji jezik izboljšali svoje znanje tujega jezika, spoznali novo državo in njen izobraževalni sistem ter pridobili pedagoške spretnosti in izkušnje iz poučevanja. Tako kot Erasmus študenti so imeli tudi Comenius asistenti pred samim začetkom pedagoške prakse možnost udeležbe na intenzivnih pripravljanih jezikovnih tečajih, torej tečajih jezika države gostiteljice.

V akcijo **Lingua** (Spodbujanje učenja jezikov in Razvoj gradiv in pripomočkov za ocenjevanje jezikovnih spretnosti) so se kot koordinatorji ali partnerji vključevale različne visokošolske institucije, javni zavodi s področja izobraževanja, institucije, pristojne za začetno in stalno strokovno spopolnjevanje učiteljev jezikov, društva učiteljev tujih jezikov, radijske in televizijske hiše ter založniki. Skozi te projekte so se uresničevali glavni cilji akcije Lingua – spodbujanje jezikovne raznolikosti v Evropski uniji, izboljšanje kakovosti učenja in poučevanja jezikov ter večja dostopnost do možnosti vseživljenjskega učenja jezikov.

Jeziki so zasedali pomembno mesto tudi na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja, torej v okviru programa **Leonardo da Vinci**, kjer so bili spodbujanju večjezične komunikacije tako na samem področju usposabljanja kot tudi v delovnem okolju namenjeni projekti jezikovnih znanj in spretnosti (več o tem v poglavju Evropski projekti uvajanj novosti) ter projekti mobilnosti, kjer so bili ena izmed ciljnih skupin tudi profesorji jezika stroke.

In še nekaj besed o posebni pobudi EU na področju učenja in poučevanja jezikov, ki je prispevala k večjemu ozaveščanju o pomenu jezikovne raznolikosti v Evropi, to je **Evropsko jezikovno priznanje**. Cilj te pobude je bil spodbujati primere dobre prakse in inovativnost pri učenju in poučevanju jezikov, razširjati rezultate uspešnih pobud ter spodbujati zanimanje širše javnosti za izboljšanje jezikovnih spretnosti. Evropsko jezikovno priznanje se je ob upoštevanju meril, določenih na evropski ravni, kot listina podeljevalo najbolj inovativnim pobudam na področju učenja in poučevanja jezikov v okviru vseživljenjskega učenja in promocije večjezičnosti. Evropske prioritete v zadnjih letih so bile večanje ponudbe jezikov in jezikovne raznolikosti, zgodnje učenje tujega jezika, spodbujanje jezikom prijaznega okolja, uporaba IKT pri pouku tujih jezikov ter učenje in poučevanje jezikov na področju izobraževanja odraslih. Evropsko jezikovno priznanje se je doslej izkazalo kot uspešna pobuda tudi v slovenskem prostoru, kjer smo v zadnjih štirih letih inovativnim projektom – primerom dobre prakse na področju učenja in poučevanja jezikov – podelili 11 priznanj.

Upamo, da bodo pozitivne izkušnje in številni primeri dobre prakse v zadnjih šestih letih prispevali k nadaljnemu uspešnemu sodelovanju in predstavljali spodbudo za še širše vključevanje slovenskih šol in drugih institucij ter posameznikov v projekte in mobilnosti na področju jezikovnega izobraževanja in usposabljanja na nacionalni, regionalni in mednarodni ravni.

Število projektov/mobilnosti po letih

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Comenius jezikovni projekti	4	2	3	2	6	11	9
Sredstva za Comenius jezikovne projekte (€)	33.803	18.000	46.605	30.536	142.626	192.640	187.093
Comenius asistenti za tuji jezik	7	9	9	11	14	15	11
Sredstva za Comenius asistente za tuji jezik (€)	13.328	14.430	23.850	13.060	49.142	47.844	54.228
Šole gostiteljice asistentov za tuji jezik	2	5	6	7	12	13	11
Evropsko jezikovno priznanje	/	/	4 priznanja	2 priznanji	3 priznanja	2 priznanji	? ¹⁰

¹⁰ V času nastajanja brošure izbor za podelitev priznanja v letu 2006 še poteka.

Projekt Lingua: »ALLEGRO – Access to Language Learning by Extending to Groups Outside – Omogočimo učenje tujih jezikov skupinam na obrobju«
Andragoški center Slovenije
Velika Britanija, Slovenija, Francija, Danska, Nemčija in Španija
Dobitnik Evropskega jezikovnega priznanja 2004

Projekt ALLEGRO je potekal od leta 2002 do leta 2005 v 6 evropskih državah v okviru programa Lingua. Omogočil je inovativno učenje manj razširjenih jezikov skupinam, ki imajo otežen dostop do učenja, in se osredotočil na izobraževanje v kakovostno organiziranih jezikovnih študijskih krožkih. Cilj projekta je bil premakniti učenje jezikov iz ustaljenih izobraževalnih institucij ter ga približati marginalnim skupinam in posameznikom, ki se zaradi ekonomskih, socialnih, fizičnih ali drugih razlogov rednih oblik izobraževanja ne morejo udeležiti. Projekt odraža evropsko dimenzijo, spodbuja jezikovno raznolikost in kulturno razsežnost ter predstavlja primer dobre prakse na področju izobraževanja odraslih oseb in specifičnih ciljnih skupin.

Comenius asistentka za tuji jezik

Aleksandra Markovič, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta
Italija

»Moja izkušnja asistentke je povezana z mestom Torino, gostiteljem XX. zimskih olimpijskih iger, v katerem sem po srečnem naključju v olimpijskem vzdušju preživela pet mesecev. Besede, s katerimi bi najlažje opisala svojo izkušnjo asistentke, so medkulturnost, razgibanost in drugačnost. Takšni so bili nepozabni razredi, v katerih sem delovala, izjemna podpora mentorice, priložnost, da sem kot asistentka lahko sodelovala z različnimi učitelji, se veliko novega naučila in se v marsičem preizkusila, moje zabavno učenje italijanščine, številni projekti, skupna praznovanja in srečanje vseh asistentov v Firencah. Najpomembnejša od vsega pa so prav gotovo vsa prijateljstva, ki so se rodila iz te izkušnje in še zmeraj povezujejo Torino in Ljubljano.«

Informacijsko komunikacijske tehnologije

Klik na klik – virtualna pismenost

Informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT) so lahko pomembno orodje dvigovanja kakovosti izobraževanja. Njihova pravilna raba prispeva k spremembam na mikro in makro ravneh izobraževanja in usposabljanja. Tako lahko med rezultate naše dejavnosti v okviru tega področja štejemo povsem različne uspehe, vse od višje motivacije učencev in učiteljev v osnovnih šolah prek nastanka evropskih virtualnih univerzitetnih središč do posodobitve slovenskega sistema izobraževanja in usposabljanja.

*Prve možnosti za nastajanje projektov s področja IKT smo javnosti ponudili z akcijama **Odprto učenje in učenje na daljavo** ter kasneje **Minerva** v okviru programa Socrates.*

*Program **eLearning**, katerega koordinacijo smo na Centru prevzeli v letu 2004, je bil naslednji korak k uresničevanju vizije o tehnologiji, ki podpira vseživljenjsko učenje. Poudarek ni bil več na izdelavi novih rešitev, ampak predvsem na integraciji že obstoječih rešitev v vsakodnevno življenje in delo izobraževalnih organizacij. V programu eLearning je pridobila posebno težo in poudarek akcija **eTwinning**. V okviru te akcije smo spodbudili šole, da so začele uporabljati tehnologijo, ki jo imajo na voljo, in da so s pomočjo virtualnega prostora (torej z uporabo računalnikov in spleta) začele med sabo sodelovati v evropskem okolju. Portal eTwinning (<http://www.etwinning.net/sl>), ki šolam ponuja spletna orodja za izvajanje projektov in iskanje partnerjev, pa je tako postal del vsakdanjega šolskega življenja. Izkazalo se je, da ga odlikuje tudi odlična možnost povezovanja s projekti, ki so nastali v okviru drugih akcij evropskih programov. (Več o projektih v šolah v poglavju Projekti v šolah in vrtcih.)*

Seveda spodbujanje rabe informacijskih tehnologij v okviru evropskih programov ni omejeno le na šole. IKT se kot integralni element pojavlja tako rekoč v vseh evropskih projektih. IKT je bila tudi eno od osnovnih orodij večine razvojnih projektov. (Več o razvojnih projektih v poglavju Evropski projekti uvajanju novosti.) Spodaj najdete enega od primerov uporabe IKT v razvojnem projektu programa **Leonardo da Vinci**.

Naše dejavnosti na področju IKT so sledile opisanemu razvoju aktivnosti v programih Evropske komisije. V začetnih letih smo prebijali led v slovenskem prostoru in smo zato predvsem svetovali in prepričevali posameznike in organizacije, da se prijavljajo na razpise EU. Sčasoma, ko smo dobili več izkušenj

in znanja, smo jim lahko začeli kakovostno svetovati in jim pomagati pri iskanju projektnih idej, njihovem oblikovanju v bolj sprejemljivo obliko in tudi pri prijavljanju na evropske razpise.

Naša pomoč in svetovanje sta bila vedno na voljo, tudi ko so posamezniki in organizacije že začeli izvajati projekte in so se pojavljale nepredvidene (včasih tudi nepredvidljive) težave.

Kaj točno smo torej naredili za naše prijavitelje? V prvi vrsti smo sofinancirali udeležbo 10 oseb na pripravljanih obiskih za pripravo projektov s partnerji v tujini.

Odpravili smo se na teren in po različnih delih Slovenije organizirali 40 delavnic in usposabljanj za učitelje z različnih šol, ki se jih je skupaj udeležilo 750 oseb. »Pridelek« našega truda je bil: 17 projektov Minerva (od tega 2 s slovenskimi koordinatorji), 4 projekti eLearning in 58 projektov eTwinning. V tem sklopu smo tudi organizirali konferenco KONFeT in poslali več kot 15 učiteljev na delavnice o uporabi IKT pri izobraževanju. Delo v evropskih projektih s področja IKT smo predstavili tudi na dveh izjemno obiskanih konferencah MIRK.

Naše delo je v glavnem pomoč, svetovanje in izobraževanje – tega se držimo. Akterjem na področju izobraževanja poskušamo pomagati pri pripravi in izvajanju projektov ter posredovati njihove dosežke v slovensko prakso. Naša največja moč in prednost je naše znanje, tudi v prihodnje bomo vlagali vanj.

**Minerva kontaktni seminar: »ICT and Education«
mag. Aleš Tankosić, Tehniški šolski center Nova Gorica**

Portugalska

»Pred odhodom na kontaktni seminar smo imeli dvotedensko virtualno spoznavanje, kjer smo predstavili projektne ideje. Priprave z uporabo virtualne skupnosti se niso izkazale najboljše s stališča projektnih predlogov, so pa bile koristne za osebno predstavitev in splošno razpravo o uporabi IKT. Na seminar sem prispel s konkretnim predlogom o izdelavi Odločitvenega modela za uporabo IKT s strani ponudnika in s strani uporabnika. Na TŠC Nova Gorica smo mnenja, da se kljub številnim odprtokodnim programom in orodjem IKT ne uporablja v napovedani in pričakovani meri na področju izobraževanja.

Organizacija seminarja in raven udeležencev sta preseгла pričakovanja. Veliko kolegov je prihajalo iz profitnih organizacij, kar je bilo zame zelo poučno, saj sem spoznal tudi drugačne poglede na IKT v primerjavi s pogledi v šolstvu. Zame osebno je bila dodana vrednost seminarja velika, ne samo strokovno, temveč tudi s stališča šole za življenje. Spoznal sem nekaj čudovitih ljudi, s katerimi bi si želel sodelovati tudi v prihodnosti na različnih projektih.«

**Leonardo da Vinci pilotski projekt: »ComLab-SciTech – Računalniško podprt laboratorij pri pouku naravoslovja in tehnologije«
Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta
Slovenija, Češka, Irska, Latvija, Nizozemska, Slovaška, Bolgarija, Grčija, Španija
<http://www.e-prolab.com/>**

Pouk naravoslovja postaja sestavni del kurikulumu na številnih tehničnih srednjih šolah, IKT pa je že več kot dokazala svojo uporabnost v znanstvenih naravoslovnih disciplinah. Tako lahko uporabo IKT pri pouku razdelimo v dve večji skupini: multimedijo oziroma »navidezni šolski laboratorij« ter *računalniško podprt laboratorij (RPL)* oziroma »pravi laboratorij«.

Projekt je z vzorčnimi tečaji pouka naravoslovnih in tehnoloških vsebin, v katerih so metode IKT med seboj povezane, izboljšal kakovost poučevanja in vzpodbudil inovativnost ter določil nekatere splošne tehnične zahteve za izdelke in orodja, ki bodo olajšali sodelovanje med izobraževalnimi ustanovami. Končni izdelki projekta so oprema za računalniško podprt laboratorij, programska oprema in tečaji, namenjeni izobraževanju na področju naravoslovja in tehnike. Tečaji temeljijo na html dokumentih, ki povezujejo RPL, simulacije, animacije, video izreze in interaktivne vaje. Gradiva so na razpolago na zgoščenkah s tiskanimi povzetki in na spletu.

VISOKOŠOLSKO SODELOVANJE

Neža Pajnič, Jaka Tomc

Od Bologne preko Lizbone in Kopenhagna do evropskega visokošolskega raziskovalnega prostora doma

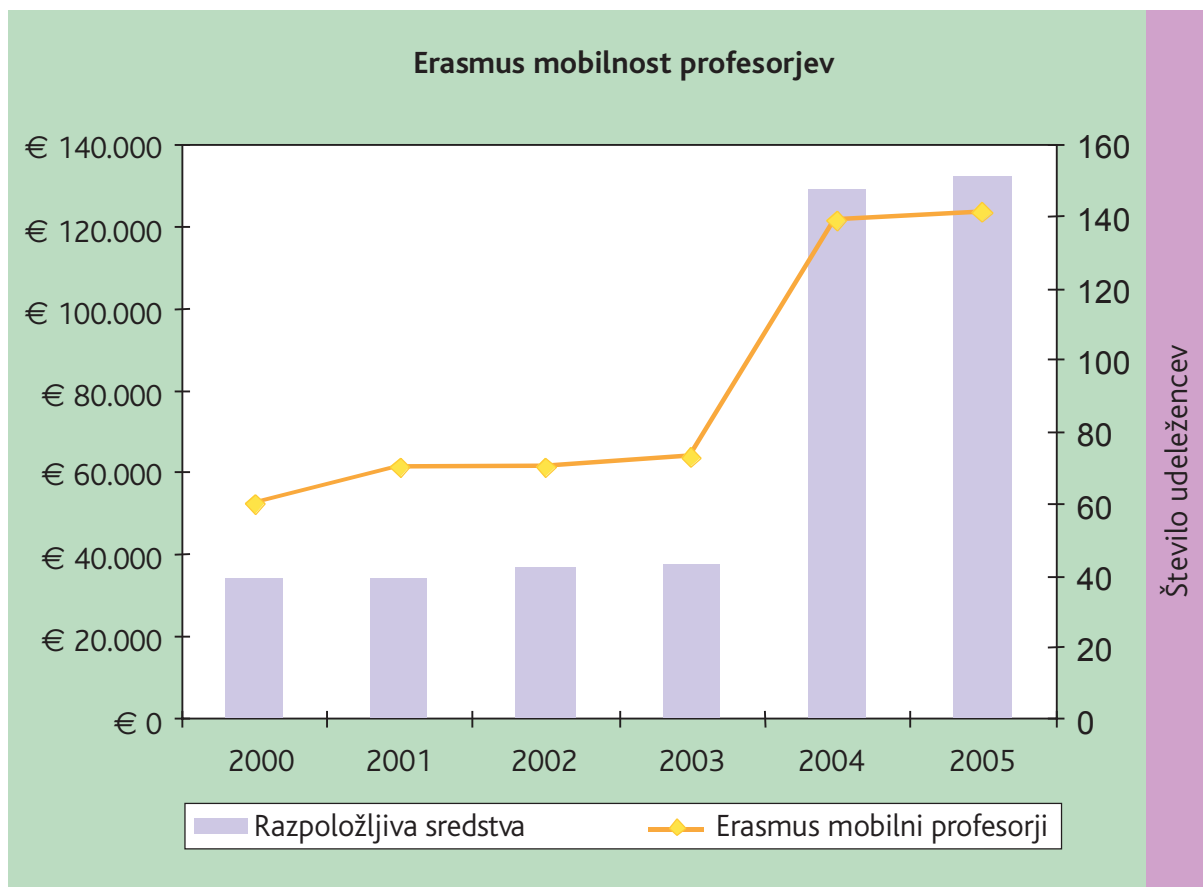
Programa Socrates in Leonardo da Vinci sta verjetno res najbolj prepoznavna po množični aktivnosti mobilnosti, a nezanemarljivo je tudi medinstitucionalno sodelovanje akreditiranih visokošolskih institucij v omenjenih programih. Področje terciarnega izobraževanja postaja z različnih vidikov vse bolj pomembno in vsebinsko obsežno. Okolje zahteva tudi vse večjo spremenljivost in prilagodljivost sistemov, institucij in posameznikov. Omenjena programa ponujata možnost projektnega sodelovanja in individualno mobilnost, nova pobuda ERA MORE pa pomeni razširitev aktivnosti in sodelovanja tudi na raziskovalna področja.

Pomembnost področja se je pokazala tudi v tem, da je Evropska komisija poleg utečenih aktivnosti v okviru akcije Erasmus in programa Leonardo da Vinci leta 2004 pripravila poseben razpis in namenila sredstva za nacionalne skupine za promocijo bolonjskega procesa, torej procesa prenove evropskega visokošolskega prostora. Po uspešnem zaključku prvih projektov iz leta 2004 je bil razpis leta 2005 ponovljen in v okviru drugega projekta slovenske Skupine za promocijo bolonjskega procesa CMEPIUS kot skrbnik pogodbe bedi nad aktivnostmi 4 članov skupine. Izvedeni so bili trije posveti za različne ciljne skupine na temo bolonjskega procesa in upamo, da smo tako doprinesli k ustvarjanju kakovostnega evropskega visokošolskega in raziskovalnega okolja tudi v Sloveniji.

Erasmus mobilnost akademskega osebja

Tako kot študenti so mobilni tudi profesorji. Oba programa sta ponudila možnost gostovanja na tuji instituciji, v okviru akcije Erasmus z namenom poučevanja in projektnega sodelovanja, v okviru programa Leonardo da Vinci pa z namenom pridobivanja praktičnih izkušenj v gospodarstvu. Seveda je bil obseg mobilnosti učnega osebja v absolutnih številkah mnogo skromnejši od števila mobilnih mladih, vendar je razveseljivo dejstvo, da je aktivnost prepoznavna in da so jo marsikje že vzeli kot del delovnega procesa. Zanimiv je tudi relativno visok obseg mobilnosti na tehničnih in naravoslovnih področjih, kjer je bila mobilnost študentov manjša. Zelo aktivna so bila področja poslovnih ved, izobraževanja učiteljev, jezikoslovja in družbenih ved. Glede držav destinacij je slika precej identična sliki pri študentih, saj je tudi za mobilnost profesorjev vedno potrebno bilateralno sodelovanje med institucijama.

Projektno sodelovanje visokošolskih institucij

Podatki za omenjene aktivnosti v okviru akcije **Erasmus** so nekoliko bolj skopi, saj celoten postopek od prijave do izbora in pogodbe ter spremljanja neposredno izvaja Evropska komisija (gre za centralizirano aktivnost). Visokošolske institucije so sodelovale na tri različne načine oz. v treh tipih projektov akcije Erasmus: organizacija t. i. poletnih/zimskih šol (intenzivni programi, IP), projekti skupnega razvoja študijskih modulov/programov (CD) in tematske mreže.

Projekti predstavljajo zahtevnejše delo in zelo obsežno nalogo za slovenske institucije, ki so v program vstopile leta 2000, ko so nekateri imeli že ogromno izkušenj. Nenazadnje je tu tudi vpliv politike, ker mora biti vsako leto zastopanost držav

Partnersko sodelovanje je težko spremljati, saj so podatki Evropske komisije skopi in dosegljivi z velikim zamikom. Izredno pozitiven je denimo podatek, da so v enakem obdobju 2000–2005 slovenske visokošolske institucije kot partnerice sodelovale v 53 projektih skupnega razvoja študijskih programov in v 113 projektih poletnih šol.

Številne visokošolske institucije so kot nosilke in partnerice sodelovale tudi v projektih mobilnosti programa **Leonardo da Vinci** in prijavljale projekte za svoje študente. Na ta način so študenti lahko opravljali praktično usposabljanje v tujini, fakultete in univerze pa so vzpostavljale stik s tujimi partnerji iz gospodarstva, kar ni zanemarljivo glede na pogoste kritike o nepovezanosti visokošolske dejavnosti z gospodarstvom. Glavni pogoj usposabljanja študentov je namreč, da se mora to dogajati v podjetjih in mora na ta način biti čim bolj praktično. *(Več o mobilnosti študentov z namenom strokovnega usposabljanja v poglavju Mobilnost mladih.)*

Poleg tega so visokošolske institucije pogosto prevzemale iniciativo tudi pri nastajanju in izvajanju razvojnih projektov v okviru programa Leonardo da Vinci. V času od leta 2000 do leta 2006 je v tovrstnih projektih sodelovalo skoraj 40 visokošolskih institucij. *(Več o razvojnih projektih v poglavju Evropski projekti uvajanju novosti.)*

v izbranih projektih vsaj do neke mere uravnotežena. Od leta 2000 do 2005 so slovenske visokošolske institucije v okviru akcije Erasmus koordinirale:

- 5 projektov skupnega razvoja študijskih modulov/programov,
- 1 diseminacijski projekt ter
- 5 projektov uvajanja evropskega sistema kreditnih točk.

ERA MORE – most do raziskovanja v tujini

Lizbonska strategija si je postavila za cilj, da EU do leta 2010 postane najbolj konkurenčno in na znanju temelječe gospodarstvo na svetu. Med temeljnimi kamni, na katerih je mogoče graditi rast in konkurenčnost gospodarstva, je gotovo krepitev in razvoj raziskovalne dejavnosti. Tako je kot pobuda EU nastala Mreža mobilnosti raziskovalcev ERA MORE, katere namen je poleg povezovanja prostora in izmenjave informacij tudi spodbuditi bolj ugodno okolje za ustvarjanje poklicnih možnosti za raziskovalce. Z željo, da pripomoremo k povezovanju slovenske raziskovalne sfere z evropsko, smo se z ustanovitvijo nacionalnega Centra za mobilnost raziskovalcev pobudi pridružili tudi na CMEPIUS-u.

Nacionalni portal in povezovalna organizacija

Slovenski Center za mobilnost raziskovalcev ERA MORE je v okviru CMEPIUS-a začel delovati leta 2005 in sodeluje v mreži več kot 200 tovrstnih centrov v 32 državah. Sredstva za vzpostavitev mreže in njeno delovanje je prispeval generalni direktorat za raziskave in razvoj. Z vzpostavitvijo centra in portala ERA MORE (<http://www.eracareers.si>) v Sloveniji lahko raziskovalci pridejo do informacij, ki jih potrebujejo. Zaradi svoje majhnosti in relativne neprepoznavnosti Slovenija ni bila priljubljena destinacija tujih raziskovalcev, kar pa se v zadnjih letih spreminja. Na portalu so slovenskim in tujim raziskovalcem dostopne praktične informacije, povezane z mobilnostjo raziskovalcev, kot na primer podatki o štipendijah in prostih delovnih mestih, zakonih, obdavčitvah, nastanitvi, jezikovnih tečajih, šolanju otrok ipd.

Slovenski nacionalni portal je povezan z Evropskim portalom za mobilnost raziskovalcev (www.europa.eu.int/eracareers) in Evropsko mrežo centrov mobilnosti. Na evropskem portalu lahko raziskovalci vnesejo svoj življenjepis (CV), organizacije pa potrebe po raziskovalcih. Vpisi se avtomatsko primerjajo, tako da se ponudba in povpraševanje lahko hitro srečata.

Erasmus mobilnost učnega osebja
prof. dr. Tatjana Welzer Družovec

TS mobilnost, nepotrebno delo ali glavni dobitek?

»Letno praviloma izvedem vsaj dve Erasmus mobilnosti na naših partnerskih univerzah. Vedno znova se veselim, kajti res je priložnost, če lahko kot aktivna udeleženka spoznavam študijske programe, pristope in način dela v drugih jezikovnih in delno tudi kulturnih okoljih. Vsako predavanje pomeni novo znanje in spoznanje tudi zame. Predavanje v angleščini je postalo rutina in pripravljena gradiva so hkrati tudi gradiva za tuje študente, ki prihajajo v Maribor v okviru študentske mobilnosti. Odzivi poslušalcev, spoznavanje vsebin in načinov dela pa so dobrodošla naložba v lastno rast in izboljšanje lastnega pedagoškega dela. Vedno pa Erasmus mobilnost pomeni tudi sprostitev z navezovanjem novih stikov in spoznavanjem novih okolij.«

ERA MORE
Urša Opara Krašovec, Univerza v Ljubljani

Urša Opara Krašovec je znanstvenica, zaposlena na Fakulteti za elektrotehniko Univerze v Ljubljani, v laboratoriju za fotovoltaike in optoelektroniko. Prek štipendije Marie Curie je bila eno leto zaposlena na Fraunhoferjevem inštitutu za solarne energijske sisteme v Freiburgu v Nemčiji. *»Odhod v tujino z dvema šoloobveznima otrokoma je bil projekt sam po sebi,«* pravi. *»Iskanje stanovanja, urejanje dovoljenj za bivanje, zdravstvenega zavarovanja, iskanje šol ipd. mi je kljub veliki pomoči prijateljev v Nemčiji vzelo veliko časa, ki bi ga lahko namenila raziskovanju. Raziskovanja v Nemčiji brez pomoči staršev in tašče, ki so bili pripravljeni priskočiti na pomoč v nujnih primerih, kot je bil npr. zlom noge mojega sina, si ne predstavljam. V veliko pomoč mi je bil tudi priročnik o bivanju raziskovalcev v Nemčiji, ki so ga v sklopu Marie Curie organizacije pripravili tuji raziskovalci na osnovi svojih lastnih izkušenj bivanja v Nemčiji. To je bila moja biblija. V njej je bilo opisanih veliko podrobnosti, med njimi celo svojstven način razvrščanja odpadkov v Nemčiji. Tudi sama sem se aktivno vključila v delo Marie Curie organizacije, kjer si 'mobilni' raziskovalci med sabo izmenjujejo svoje izkušnje. V letu 2002, ki sem ga preživela v Nemčiji, je bila pobuda Evropske unije o postavitvi Evropskega portala in ustanovitvi nacionalnih centrov mobilnosti še v povojih. Ustanovitev ERA MORE mreže in lokalnih centrov mobilnosti, kjer lahko raziskovalec pridobi večino informacij na enem samem mestu oziroma ima možnost osebnega kontakta, je podpora, ki jo raziskovalci nujno potrebujemo, ko bivamo v tujini, da se lahko posvetimo raziskovanju. Dandanes raziskovanje v tujini ne bi smelo biti izziv, ampak nuja posameznika, zato je pomoč, ki je s strani ERA MORE mreže in centrov mobilnosti danes na voljo, več kot dobrodošla.«*

ŠTEVILKE

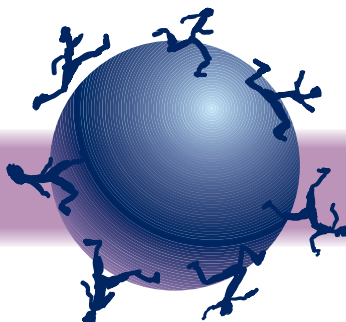
Mobilnost akademskega osebja v akciji Erasmus

	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06
Razpoložljiva sredstva (€)	34.134	34.432	36.723	37.625	128.729	132.303
Št. udeleženih profesorjev v Erasmus akciji	60	70	70	73	139	141

Novi program VSEŽIVLJENJSKO UČENJE

Maja Mihelič Debeljak

Pogled v prihodnost

Bolj ko se bližamo koncu leta 2006 in s tem uradnemu koncu druge generacije programov Socrates in Leonardo da Vinci, bolj pogosto prejemamo vprašanja prek telefona, elektronske pošte ali pa kar v živo: »Kaj pa zdaj? Bo sedaj konec programov? Pa ravno smo se fino naučili! In naši partnerji so končno začeli resno delati! Moja hčerka bi pa ravno sedaj lahko šla na študij v tujino! Oh, res škoda!«

Naj Vas vse skupaj potolažim in povem, da smo vsi odgovorni na Evropski komisiji, evropskih in državnih institucijah in vsi mi na nacionalnih agencijah sodelujočih držav že pred časom ugotovili, da so aktivnosti programov Socrates in Leonardo da Vinci še kako pomembne in uspešne tudi za nove generacije in nove prijavitelje. Vsi skupaj smo mnenja, da programov ne velja samo nadaljevati, temveč jih celo razširiti, nadgraditi in izboljšati. Nov predlog programa je tako oblikovan na osnovi izkušenj obstoječe generacije programov, kot sta Socrates (izobraževanje) in Leonardo da Vinci (poklicno in strokovno usposabljanje). Predlagane spremembe so večinoma rezultat na eni strani kritičnih poudarkov vmesne presoje programov Socrates in Leonardo da Vinci in na drugi strani rezultat razprave, ki je bila odprta za javnost in za vse strokovnjake s področja izobraževanja in usposabljanja.

Naj Vam kar takoj povem, da se aktivnosti programov nadaljujejo ... tudi po 1. 1. 2007!

Novi program?

Evropska komisija je 14. julija 2004 sprejela predlog tretje generacije programov EU s področja vseživljenjskega učenja – **program Vseživljenjsko učenje**. Program ima, kot vsak doslej, svoje programsko obdobje, in sicer je to **od 1. januarja 2007 do 31. decembra 2013** (7 let), ko bomo morda že razpravljali o novi, četrti generaciji programov.

V obdobju od predloga Evropske komisije pa do danes je predlog programa romal skozi številne strokovne razprave, priprave, izboljšave in skozi roke vseh odgovornih teles, zadolženih za uradno potrditev programa in seveda za dodelitev in odobritev sredstev. Sprejem programa Vseživljenjsko učenje je v trenutku nastajanja tega besedila (oktober 2006) v zaključni obravnavi v Evropskem parlamentu. Takoj po sprejetju bo objavljen v Uradnem listu EU, do tedaj pa Vam podajamo sicer neformalne, a dokaj točne informacije. Predlogu zasnove novega programa so v tem času že sledile tudi priprave ukrepov in aktivnosti po posameznih področjih, s katerimi bi ob izvajanju tretje generacije programov dosegli naslednje ključne mejnike v evropskem prostoru:

- **5 % učencev, vključenih v Comenius aktivnosti v obdobju 2007–2013,**
- **3 milijone Erasmus študentov do leta 2011,**
- **150.000 Leonardo da Vinci namestitvev do leta 2013 in**
- **7.000 odraslih, vključenih v Grundtvig mobilnost do leta 2013!**

So tudi cilji novi?

Težko bi rekli, da so cilji novega programa povsem novi in drugačni, saj je jasno, da politika izobraževanja in usposabljanja EU velja za podporo nacionalnim politikam in gre v smeri prednostnih področij in ciljev siceršnjega delovanja Skupnosti.

Na kratko lahko rečemo, da je cilj novega programa skozi vseživljenjsko učenje prispevati k razviti družbi znanja s trajnostnim ekonomskim razvojem, več in boljšimi delovnimi mesti ter večjo socialno kohezijo. Spodbujal naj bi vzajemno delovanje, sodelovanje in mobilnost med sistemi izobraževanja in usposabljanja v Evropski uniji.

Kako je zgrajen novi program?

Novost po strukturi in – po mojem mnenju – tudi po pristopu do uporabnikov programa je, da v novi generaciji govorimo o enem, integriranem programu, ki vključuje vse dosedanje ciljne skupine programov Socrates in Leonardo da Vinci. Ime programa Socrates kot dosedanjega povezovalca programov splošnega izobraževanja torej izginja, ostajajo pa ostala, ključna imena programov.

Program Vseživljenjsko učenje vključuje štiri vsebinsko vzporedna programska področja – stebre, in sicer: šolsko izobraževanje (**Comenius**), višje in visokošolsko izobraževanje (**Erasmus**), poklicno in strokovno izobraževanje in usposabljanje (**Leonardo da Vinci**) ter izobraževanje odraslih (**Grundtvig**), ki jih dopolnjujejo **prečni ukrepi** in program **Jean Monnet**.

Program Vseživljenjsko učenje			
Comenius Šolsko izobraževanje	Erasmus Višje in visoko šolstvo	Leonardo da Vinci Poklicno in strokovno izobraževanje in usposabljanje	Grundtvig Izobraževanje odraslih
Prečni program 4 ključne aktivnosti - razvoj politik, učenje jezikov, IKT, diseminacija			
Program Jean Monnet 3 ključne aktivnosti - akcija Jean Monnet, Evropske institucije, Evropska združenja			

Kako bo potekalo izvajanje programa?

Ministrstvo za šolstvo in šport RS je že v septembru 2006 uradno imenovalo Center za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja RS (CMEPIUS) za koordinacijo in izvajanje programa v Sloveniji za celotno obdobje 2007–2013. Vse informacije, kontakti, usposabljanja, prijave in izborni postopki za decentralizirane aktivnosti bodo torej tudi v novem programu v Sloveniji potekali podobno kot doslej (seveda z upoštevanjem novosti, novih pravil in postopkov); tako smo za Vas zopet ali še vedno ključni sodelavci in sodelavke na CMEPIUS-u. Seveda poleg CMEPIUS-a ostaja Evropska komisija, Direktorat za izobraževanje in kulturo, še naprej osnovni vir informacij programa na evropski ravni. Program predvideva objavo treh razpisov v celotnem programskem obdobju (prvi razpis naj bi bil objavljen konec novembra 2006 za leto 2007, drugi bo veljal za obdobje 2008–2010 in tretji za obdobje 2011–2013). Roki za prijavo aktivnosti bodo potekali vsako leto znotraj programskega obdobja. Vse vsebinske prioritete in tehnične zahteve, prijavni postopki, roki in ostale tehnične zahteve bodo objavljeni v razpisih, splošne informacije o programu pa bodo pojasnjene v Vodniku za prijavitelje, ki bo na voljo takoj po objavi sprejetja programa in prvega razpisa v Uradnem listu EU. O tem boste obveščeni tudi slovenski prijavitelji, saj bomo razpis ali povabilo k prijavam objavili v slovenskem dnevnem časopisju.

Bo novi program namenjen tudi Vam?

Program Vseživljenjsko učenje je namenjen zelo širokemu spektru ciljnih skupin, od vrtcev in naših najmlajših učencev do učiteljev, študentov, mladih delavcev, podjetij in izobraževalnih organizacij, društev in nevladnih organizacij in odraslih, ki se v svojem delovnem življenju in tretjem življenjskem obdobju spet vračajo k učenju. Program je široko zastavljen. Naj omenim le osrednje štiri programe znotraj programa Vseživljenjsko učenje in osnovne aktivnosti, ki so na voljo v okviru vsakega izmed njih.

- A. Program Comenius je še vedno namenjen **področju šolskega izobraževanja**, za doseganje ciljev pa so na voljo naslednje aktivnosti:
1. mobilnost (stalno strokovno spopolnjevanje delavcev v VIZ, mobilnost bodočih učiteljev, pridobivanje Comenius asistentov, mobilnost učencev/dijakov znotraj šolskih partnerstev),
 2. šolska partnerstva (projektne partnerstva, Comenius REGIO),
 3. mreže,
 4. multilateralni projekti.
- B. Program Erasmus je namenjen **visokemu in višjemu šolstvu**, zajema pa naslednje aktivnosti:
1. Erasmus univerzitetna listina,
 2. mobilnost:
 - študentov (študij v tujini, namestitve v podjetjih – praksa),
 - pedagoškega osebja,
 - nepedagoškega osebja,
 3. intenzivni programi (projekti poletnih/zimskih šol),
 4. Erasmus intenzivni jezikovni tečaji,
 5. multilateralni projekti (razvoj študijskih modulov/programov),
 6. mreže.
- C. Program Leonardo da Vinci tudi v novi generaciji programa zajema **področje poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja**, vključite pa se lahko v naslednje aktivnosti:
1. mobilnost (namestitve oseb v osnovnem poklicnem izobraževanju, namestitve oseb na trgu dela in mladih diplomantov, izmenjave mentorjev, učiteljev in svetovalcev),
 2. multilateralni projekti – prenos inovacij,
 3. multilateralni projekti – razvoj inovacij,
 4. mreže,
 5. Leonardo da Vinci partnerstva.
- D. Program Grundtvig pokriva **področje izobraževanja odraslih** in sredstva namenja sledečim aktivnostim:
1. mobilnost (individualna mobilnost odraslih učencev, mobilnost za bodoče učitelje odraslih in učitelje odraslih, ki so ravnokar zaključili šolanje, stalno strokovno spopolnjevanje izobraževalcev odraslih),
 2. multilateralni projekti,
 3. Grundtvig partnerstva,
 4. mreže.
- E. Prečni in na nek način povezovalni program zajema 4 ključne aktivnosti, in sicer **razvoj politik, učenje jezikov, IKT v izobraževanju in usposabljanju ter diseminacijo**. Večina teh projektov je centraliziranih, kar pomeni, da bodo zanje skrbeli neposredno na Evropski komisiji. V to skupino aktivnosti spadajo še študijski obiski, ki jih sedaj poznamo kot **Arion** ali CEDEFOP, v novi generaciji programa pa so zgolj **študijski obiski**. Zanje bomo še naprej skrbeli na CMEPIUS-u.

Na kaj moramo biti ob začetku še posebej pozorni?

Ker bo leto 2007 še prehodno leto med obema generacijama programov, bo večina aktivnosti (podpora mobilnosti za vodstva in strokovno osebje, mobilnost mladih in odraslih, stalna strokovna spopolnjevanja, partnerski projekti, multilateralni in inovacijski projekti) takšnih, kot jih že poznate iz sedanjega programa, z manjšimi tehničnimi spremembami v samem prijavnem in izbornem postopku ter pri finančnem dodeljevanju dotacij. Nekatero popolnoma nove aktivnosti bodo stekle šele v letu 2008. O vseh novostih boste še posebej obveščeni na usposabljanjih, ki jih bomo za Vas na CMEPIUS-u pripravili v začetku leta 2007, in sicer v januarju in februarju.

Trenutno predvidena roka za prijavljanje aktivnosti, ki sta zanimiva za Vas oziroma Vašo organizacijo, sta:

- **15. 2. 2007** je rok za Erasmus univerzitetno listino,
- **30. 3. 2007** je rok za prijavo vseh ostalih aktivnosti v programih Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci in Grundtvig,
- **30. 4. 2007** je rok za prijavo udeležbe na študijskih obiskih.

Ker na uradno odločitev Evropskega parlamenta še čakamo, lahko pride do sprememb zgoraj omenjenih datumov, o čemer Vas bomo pravočasno obveščali na naših spletnih straneh in v sredstvih javnega obveščanja.

Ob koncu tekoče generacije programa in ob začetku nove je torej treba biti pozoren predvsem na vse nove informacije ter na novosti v samem tehničnem prijavljanju aktivnosti. Bodite pozorni in se pozanimajte o morebitnih spremembah pred roki, da kasneje ne bo slabe volje na naši in vaši strani!

Ko želite vedeti več?

Pričakujemo, da bodo prve aktivnosti stekle še pred koncem leta 2006, vse aktualne informacije o tem pa Vam bodo, če ne drugje, zagotovo na voljo na naših spletnih straneh.

Za vse informacije se torej lahko obrnete na CMEPIUS (www.cmepius.si), Ob železnici 16, 1000 Ljubljana ali na spletni strani Evropske komisije (http://ec.europa.eu/education/programmes/newprog/index_en.html).

In še ...

Iskreno si želimo vsaj toliko ali še več skupnega sodelovanja z Vami kot v preteklem programskem obdobju (2000–2007), vsaj tako uspešnega in vsaj tako učinkovitega kot doslej. Srečno torej v novi generaciji **programa Vseživljenjsko učenje**.

Ta publikacija je avtorsko delo in je avtorsko zaščitena pod licenco Creative Commons:

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Deljenje pod enakimi pogoji 2.5 Slovenija.

Delo je dovoljeno:

- reproducirati, distribuirati, dajati v najem in priobčevati javnosti
- ter
- predelati

pod spodaj navedenimi pogoji.

1. Pri uporabi dela morate navesti izvirnega avtorja besedila z imenom in priimkom ter izdajatelja publikacije - CMEPIUS.

2. Tega dela ne smete uporabiti v komercialne namene.

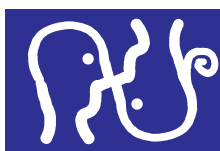
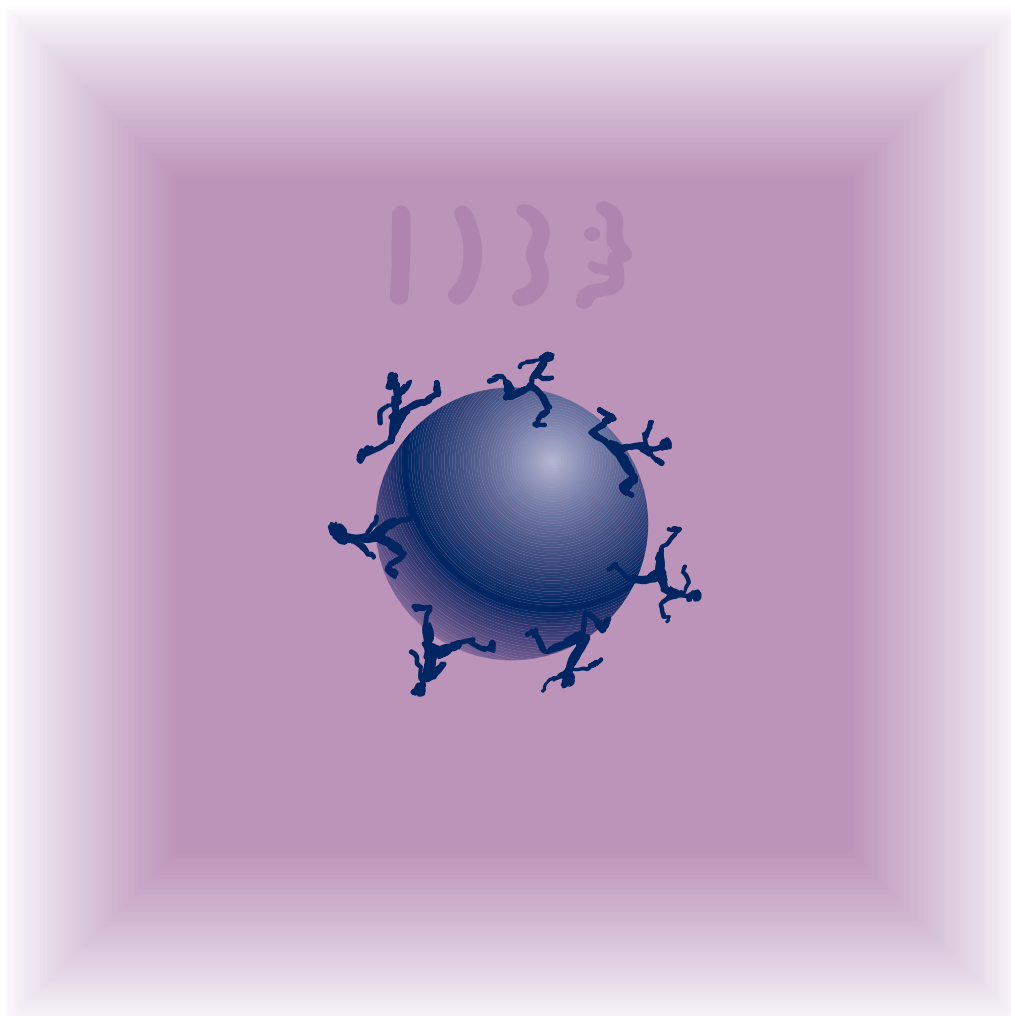
3. Če spremenite, preoblikujete ali uporabite to delo v svojem delu, lahko distribuirate predelavo dela le pod licenco, ki je enaka tej.

Pri vsaki uporabi ali distribuiranju morate uporabnike seznaniti s pogoji licence za to avtorsko delo.

Kateri koli od teh pogojev se lahko razveljavi, če za to dobite dovoljenje CMEPIUS.

Vaše pravice do poštene rabe in druge pravice niso omejene z zgoraj navedenim.

Celotna licenca je dostopna na <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/si/legalcode>

CMEPIUS

**Center RS za mobilnost
in evropske programe
izobraževanja in
usposabljanja**

Ob železnici 16
1000 Ljubljana, Slovenija
Tel.: (01) 586 42 51
Fax: (01) 586 42 31
E-pošta: info@cmepius.si
www.cmepius.si